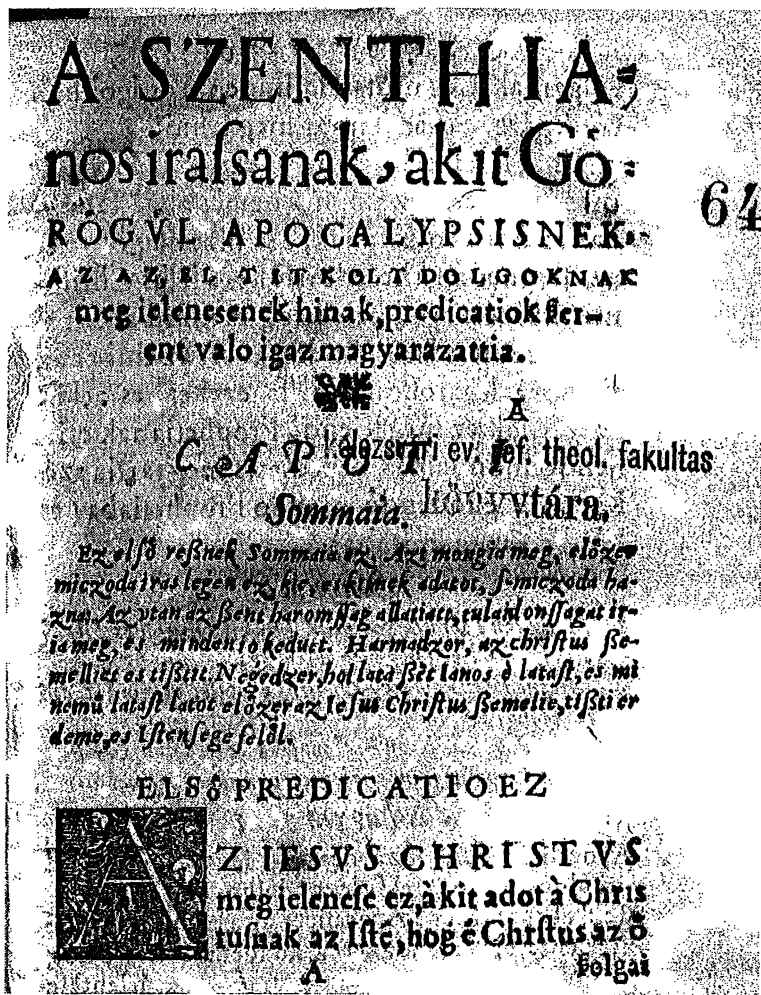

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

Szenci Molnár Albert
(Szenc, 1574 – Kolozsvár, 1634)

Hazai tanulmányok után 9 évig tanul külföldön. Nyugtalan lelke később is vándorlásra készíti. Ennek dacára hatalmas életművet hagy maga után. Jó gyakorlati érzékkel mindig arra vállalkozik, ami éppen a legszükségesebb egyházépítő munkánkban. Ez a fordítása előbb Lőcsén jelent meg 1630-ban. 1701-ben Misztótfalusi Kis Miklós adja ki újból Kolozsváron.

1999. augusztus

X. évf. 8. sz.

Tartalom

Tanulmány

Vályi Nagy Ervin: Miért vagyok keresztyén?	399
--	-----

Vasárnapi prédikációk

Csiha Kálmán: Alattomos szökevény vagy hűséges szolga. Jónás 1,1–8	401
Enyedy Andor: A hit életadó ereje. Habakuk 2,4	404
Joó Sándor: Erőnk felett. 1Királyok 19,7	406
Vásárhelyi János: Erősödjél meg. 2Timóteus 2,1	409

Újkenyér ünnepére

Lapohos Attila: „Boldog az, aki eszik kenyeret az Isten országában”. Lukács 14,15	412
Farkas László: Éhség és szomjúság! Ámos 8,11	414

Gyülekezeti énekiskola

Berkesi Sándor: Az Úr bír az egész földdel (24. zsoltár)	416
--	-----

A Genezáret partján

Dietrich Bonhoeffer: A hallgatás szolgálata	418
---	-----

Alkalmi prédikációk

<i>Ifjúsági biblióra</i>	
Fazekas Zsolt: Lehetnek-e barátaim a szüleim? Efézus 6,1–4	419
<i>Nőszövetségi biblióra</i>	
Visky János: Lídia. Apostolok Cselekedetei 16,9–15	420
<i>Esketési prédikáció</i>	
Bányai László: Veletek vagyok. Máté 28,20b	424
<i>Temetési prédikáció</i>	
Szekeres István: „Kezed rám nehezült”. Zsoltárok 38,3b.22–23	425

Tanulmány

Vályi Nagy Ervin

Miért vagyok keresztyén?

A kérdés mindenekelőtt viszontkérdésre készítet:

Mi a keresztyénség? Ki a keresztyén?

Ennek a visszakérdezésnek tartalmát és élet – amely közösségi és korszakos is, és nem csupán az egyéni elbizonytalanodás, a „lelki baleset” hangja, amelyről Reinhold Schneider, a halála után is kortárs katolikus író és gondolkodó vallott – csupán annak kimondása után jelölhetem, hogy református keresztyén vagyok.

Hogy a „*christianos*”, a Krisztus-követő („keresztyén”) megtúr-e frontvonalakat kitűző jelzőket, s hogy másrészt a „katolikus” – történelmi jelenségként – azonosítható-e a keresztyénséggel: elvont kérdésnek tűnik, noha az életgyakorlatunk egyre kikérülhetlenebbül szembesít vele. Ezért említtem meg.

Keresztyén voltam azonos élettörténetemmel, s én ezt a történetet – a bűnbocsánat hitében – vállalom. *Ebben* az élettörténetben látogatott meg a Naptámadat (Lk 1,78), s maradt velem minden napon, jó és rossz napokon egyformán, az a Jézus Krisztus, akinek jelenléte öröm és gyönyörűség (Zsolt 16). *Így*, Óáltala lettem keresztyénné, s mert lettem, vagyok is. Létezésem és keresztyén voltam azonos. „Nem gondolom, hogy már elértem volna” (Fil 3,13), hogy már az volnék, akivé rendeltettem; rész szerint való bennem a krisztusi, de ezért a töredékért is hálás vagyok, mivel ez több minden más teljességnél. Isten majd kiegészíti – egy késői Hölderlin-töredékkel szólva. Azért vagyok keresztyén, mert Isten kegyelme által lettem, aki vagyok, s még valami hátravan. Nem a saját, hanem Isten újat készítő lehetőségéből.

Visszakérdezésem s egyúttal a föltett kérdésre való felelettől vonakodásom rugója az a meggyőződés, hogy a „keresztyén” szó régen elveszítette egyértelműségét és közérthetőségét. Mivel a szerkesztőség vallomást kér, a legszemélyesebben konkretizálom általánosító és védtelen állításmat: ha a keresztyénség az volna, aminek a hazai és külföldi kortársak túlnyomó része látja – és miért *ne* látná így?! –, akkor nem maradnék keresztyén.

A körkérdésben az a legjobb, hogy *erre* a kérdésre irányítja a figyelmet: mi is a keresztyénség?

A legtöbb – s nem csekély mértékben veszélyes – félreértésre pedig azzal a hallgatólagos föltételezéssel ad okot, mintha a „keresztyén” szó mértékadó, egyértelmű és közérthető módon megfogalmazott volna, s a megkérdezetteknek csupán igent vagy nemet kellene mondaniuk: vállalják-e vagy sem ezt a normatív megfogalmazást és annak következményét. Vagyis: csupán a személy a problematikus, nem maga az ügy.

A helyzet komolyabb. Nem a saját igenünk vagy nemünk az első, hanem az, hogy *ismerjük-e* és *minek* ismerjük azt, amivel szemben állást foglalunk.

Az újszövetségi frások szerint Jézus került a korabeli messiási címek személyére való alkalmazását. Nem mintha nem ő lett volna az Eljövendő, hanem mivel a címekhez annyi félreértés tapadt, hogy személyét inkább elfödtek, mint értelmezték. *Névtelenként* lépett oda a galileai halászokhoz, hogy azok a vele élésben tanulják meg, kicsoda Ő, kicsoda a keresztyénség.

Nem lehetne egyszer ilyen kérdést föltenni hívőknek és nem hívőknek: „Mit tartasz keresztyénségnek?” – „Ti pedig kinek tartatok engem?” – kérdezte Jézus a tanítványait. S a válasz azért volt fontosabb a követés – ideig-óráig tartó – tényénél, mert sokan félreértésből követték; ahogyan ma sokan félreértésből végeznek a keresztyénséggel.

(Megjelent a Vigília c. folyóirat 1975/12. számában, 485–486. *Minden idők peremén*. Basel/Budapest 1993.)

Runeberg János Lajos

Van örök kincsünk

Van örök kincsünk, becsesebb
Nincs nála földön, égen.
Az arany, ezüst, drágakő
Csak por, ha hozzá mérem.
Nem múlta felül semmi még,
És nincs ami felérje.
Ez örök égi ajándék
Az Isten szent ígéje.

Itt rozsdá, moly, futó idő
Elpusztít minden régít,
És előbb-utóbb rombadől,
Mit ember keze épít.
Múlik ég, föld, mint rózsaszál,
Elhervad hulló szirma,
De az ige, mint szikla áll,
Úgy, mint meg van írva.

Vált ezredévet ezredév,
De soha el nem évül,
Nem élhet az új nemzedék
E régi ige nélkül.
Hit, erő, béke, üdvösség
Mert nem lesz soha másban,
Megrendül bár a föld és ég,
Mint Isten szent szavában.

Ó, zengjen néked szüntelen,
Nagy Istenünk, a hála,
Hogy igéd által elvezetsz
Az üdvösség útjára!
Ki rátalált e kincsre már,
Nem ismer szerénységet,
S nincs, aki el ne nyerhetné
E kincset: szent ígédet.

Vasárnapi prédikációk

Csiha Kálmán

Kolozsvár

Alattomos szökevény vagy hűséges szolga

Alapige: Jónás 1,1–8

Bibliailvasás: Zsoltárok 37,3–17

Ez a történet egy kötőszóval kezdődik. És lőn az Úrnak szava Jónáshoz. Ez az „és” mindig két mondatot szokott összekötni. Hol van az első mondat, amihez kötődik az egész történet? Az első mondat nincs a Szentírásban, az első mondat valahol Isten szívében, Isten örök elrendelésében volt. Hol van Kőrösfő indulása, múltja, elrendelése? Amit látunk, az csak a második mondat. A többi Isten szívében, Isten örök elrendelésében van. Hol van a te életed? És hol van az erdélyi reformátusság és erdélyi magyar népünk élete? Ezelőtt 1000 év forrásában? Vagy a szüleid akaratában, vagy a nagyszüleid vágyában? Nem, valahol sokkal messzebb van. Isten örök elrendelésében. A mondat első része mindig Istennél van, mi már csak a második mondat vagyunk. Mi már csak a következménye vagyunk mindannak, amit Isten valamikor elgondolt és elrendelt, hogy megvalósuljon – és megvalósult. És lőn az Úrnak szava Jónáshoz. Az Úrnak szava lett hozzá. Sokszor elért hozzánk az ő szava, voltak áldott, drága, meleg szavak. A szüleinknek beszéde, a gyermekeinknek a ragaszkodása, az unokáink első mondata, társunk meleg szeretete. Sok drága szó volt ezen a világon, és sok drága szó van ezen a világon, de aztán lassan elmaradnak tőlünk. Először elmennek a szüleink, aztán elmegy a társunk, vagy mi megyünk el, aztán elmennek a gyermekek a háztól, kirepülnek az unokák, és elhalnak a mellettünk levő meleg mondatok, csak az emléktük marad meg. Körülvettek minket durva és kemény szavak, parancsszavak, diktátorok szavai, amelyekre ezrek és milliók mozdultak meg, és mentek ölni, mint gyilkos hadsereg, és körülvettek bennünket a börtönök szavai, a zsarnokság szavai. És mindegyik elmúlt! Mert minden emberi szó elhallgat egyszer, a szereteté és a gyűlöleté is, a zsarnokság és az emberi jóság szavai is. El tud hallgatni egyszer. Csak egy szó van, amely nem hallgat el. Isten szava, ami megíratott. S lőn az Úrnak szava Jónáshoz, és lőn az Úrnak szava ezelőtt 1000 évvel a mi népünkhöz, és lőn az Úrnak szava egypár száz évvel ezelőtt azokhoz, akik ezt a templomot építették, és lőn az Úrnak szava a reformátorokhoz és a gályarabokhoz és az őseinkhez. Nehéz időkben, megpróbáltatásokban, amikor elhallgatott minden kedves, meleg szó, és amikor csak az emberi szó gyilkos ereje hallatszott, lőn az Úrnak szava Jónáshoz: ezzel kezdődik minden. Ezzel kezdődött az életünk, amikor megkereszteltek minket. És ez a szó, ez a kezdet. De egyúttal a vég is. Úgy mondta az Úr, az ég és a föld elmúlnak, de az én beszédeim soha el nem múlnak.

Kedves kőrösfői testvéreim és kedves vendégek, én nem tudom, hogy ti mit tartotok legértékesebbnek ezen a világon. De hogyha gondoltok rajta, akkor rájössztek, hogy csak ez, az Isten megtartó beszéde. Ha ezt kivették volna az életünkből, már régen elvesztünk volna. Lőn az Úrnak szava Jónáshoz. Azt mondja Isten Jónásnak: menj el Ninivébe, és szólj Ninive ellen, mert felhatott gonoszságuk előmbé. Nehéz dolog volt akkor elmenni Ninivébe, hiszen az volt Izrael egyik legnagyobb ellensége. Úgy ír róla Jeremiás és Ezékiel: Ninive, a vérszopó város. A ninivebeliek ha elfogták az izraelbelieket, és ha egyáltalán életben hagyták őket, levágták a fülüket és az orrukat, és úgy küldték őket vissza. Megcsúfolva és tönkretéve. Menj el Ninivébe! Sokkal jobb helyekre is küldhette volna Isten Jónást. Kedvesebb helyekre, kevesebb veszéllyel járó helyekre. De Ninivébe küldte. Volt egyszer az Úrnak szava hozzánk is. Még nem tudtuk, mi fel sem

tudtuk fogni. Valamikor ott volt a születésünk előtt az Úrnak szava, amikor örök rendelése szerint az mondta nekünk: menj el, és szülessél meg Erdélyben. A sok vihart látott Erdélyben. Szébb helyek is vannak Erdélynél. Angliában szébb és zöldebb a pázsit, Ausztráliában sokkal nagyobb a nyugalom, Svájcban sokkal nagyobb a gazdagság, és sorolhatnánk tovább. Sokkal békésebb, sokkal szébb, nyugalmasabb, biztonságosabb Erdélynél, de Isten egyszer kimondta: menj el Erdélybe. Menj el Kalotaszegre, szülessél meg Kőrösfőn, a Kalota nemzetség továbbvivőjének. Szülessél régi hagyományok megörzöjének, szülessél egy sokszor üzött nép tagjának. Menj el Erdélybe, ezt bíztam reád. És nekünk jönnünk kellett, s szép nekünk ez az Erdély. Szébb a sokszor jégveréstől megtépázott gyepe, mint Anglia legzöldebb pázsitja. Amikor benyitunk egy házba, ahol kisgyermek korunkban átöleltek és megtanítottak minket imádkozni, akkor nagyobb békeség önti el a szívünket, mint ha Ausztráliában lennénk. Szép és gazdag ez az Erdély. Még akkor is, ha az életnivónk olyan alacsony, és hogyha sokszor olyan nagyon szegények vagyunk. Még akkor is gazdagabb nekünk ez az Erdély, mint ha Svájcban lennénk.

Ide küldött Isten. Ezt az Erdélyt kell nekünk vállalni, szolgálni és megőrizni. Isten azért küldte Ninivébe Jónást, hogy hirdesse Isten Igéjét, hogy az elvetemült ninivebelieket megtérésre hívja fel és Istenhez fordítsa, hogy el ne vesszenek. Érzed-e, hogy neked is feladatot adott Isten? Nem csak Jónást küldte egy céllal Ninivébe, hanem mindegyikünket küld, egyháztagot, fiatal, öreget, presbitereket, gondnokokat, lelkipásztort, esperest. Azért küldött Isten, hogy ezt a népet vigyük közelebb hozzá. Hogy ezt a népet átöleljük és oda vigyük, ahol megtartatás van, Isten közelébe. Azért küldött titeket, kalotaszegi édesanyák, hogy a gyermekeket hozzátok világra, és üljetek oda a gyermekágy mellé, és beszéljete nekik Jézusról. Hogy tudjatok átölelni gyermeket, unokát, és mondjátok el nekik, hogy van egy Isten, aki adta nekünk Kalotaszeget, az otthonunkat, hogy benne megálljunk. Csak úgy van megtartatásunk, ha hozzá jutunk közelebb.

Elküldte Isten Jónást Ninivébe. De Jónás nem vállalta Ninivét. Jónás úgy gondolta, hogy el lehet futni Isten elől, és ezért lement Joppéba, és keresett egy hajót, amely Társusba ment, ellenkező irányba, mint amerre Ninive van. Talált is egy hajót, mert az ember mindig talál egy hajót, amelybe beüljön és ellenkező irányba menjen, mint ahova Isten küldi. Mert mindig vannak hajók. Életünk legnehezebb pillanatában is vannak. A gályaraboknak is volt. Amikor összegyűjtötték és kötelezni akarták őket, hogy hagyják el hitüket, akkor azt mondták nekik, hogy vagy eladják őket rabszolgának, vagy lemondanak hitükről, vagy külföldre mennek. Ott volt a hajó, és voltak, akik beültek a hajóba. De voltak, akik Isten hajójában akartak maradni. Akire most emlékezünk, Vasvári Pálra, ő sem akart más hajóba ülni. Nem futott Társusba a nagy viharok idején. Hanem vállalta a szenvedés hajóját, és vállalta a halál hajóját, ha az az Isten hajója volt. És vállalta, hogy arra menjen, amerre a hűség, a népe iránti hűség küldi. Ma felszenteljük a zászlótokat és az emléklakettet, a címet. Hirdesse nektek ez mindig azt, hogy vállaljátok a hivatást, oda, ahova küld az Isten, hogy vállaljátok Erdélyt, Kalotaszeget, a magyar református egyházat, amelybe születtetek, szülőt és hitet, hogy legyetek hűségesek Istenhez, egy néphez és önmagatokhoz. Ellenkező irányba induló hajók mindig lesznek, amire fel lehet szállni, és amivel úgy gondoljuk, hogy el lehet menekülni az örökkévaló Isten elől, és amivel úgy gondoljuk, hogy Isten nem ér majd utol bennünket. De Jónást is utolérte! Isten minket is utolér. Jónás felült a hajóra és megfizette a hajópénzt. Megfizette azt a bért, amely ellenkező irányba vitte, mint ami Isten rendelése volt. Azt a hajót, amely egy másik irányba vitte, ahol majd nem kell vállalni az isteni küldetést. Megfizette a hajópénzt. De hát az úgy van, testvéreim, hogy lehet az Isten akaratával ellentétés hajóra szállni, de a hajóbért mindig megfizetjük. Lehet paráznának lenni és tönkretenni egy családot, de a hajóbért mindig megfizetjük a gyermekünk szemé pillantásának a fájaldalmában, a tönkrement család romjain. Lehet más hajóra ülni, lehet az alkoholizmus

hajójára ülni, de a hajóbért megfizetjük. Nem csak májcirrózissal, hanem egy tönkretett étellel, egy elúszott becsülettel és egy tönkretett családdal is. Lehetett a diktatúra idejében más hajókra ülni, az árulás hajójára ülni. De a hajóbért megfizettük. Volt, aki öngyilkos lett, volt, akit csak a lelkiismeret mardosott, volt, aki úgy menekült külföldre, hogy ne kelljen továbbvinnie ezt a sorsot. A hajóbért valahol mindig meg kell fizetni. Nem érdemes más hajóra szállni. Fel lehet szállni ugyan az önzés hajójára. Lehet azt mondani: nem törődöm veled, és nem törődök az egyházzal. De nem fognak szeretni. Egyedül maradok, még a családban is, és megfizetjük a bért. Lehet a hitetlenség hajójára szállni és káromkodással tele életet élni, de a hajóbért megfizetjük, a lelkünk békességét odaadjuk örökre. Nem érdemes más hajóra szállni! Csak Isten hajójára érdemes felszállni! Ezen az istentiszteleten arra emlékezünk, aki nem akart más hajóra szállni, aki vállalta a Ninivébe vezető utat, s aki Isten hajóján maradt. És most mi azért szentelünk zászlót, mert benne van a ti hűségetek, fogadalmatok, hogy nem fogtok más hajóra szállni, hanem Isten hajóján fogtok maradni.

Utolérte Isten Jónást, vihart küldött utána, és ebben a nagy viharban beleszórták a tengerbe a holmit, amit a hajó szállított. Egyszerre minden átértékelődött. Egyszerre az volt a legfontosabb, hogy életben maradjanak. A nagy viharban sok minden megváltozik. Valamikor azt írta Ady, kifejezve a mi magyar néptünk akkori lelkiállapotát: „Nekem egyforma, az én fülemnek, Ha két liheg vagy két kín hörög, Vért csurran vagy arany csörög. Én tudom, állom, hogy ez: a Minden, S hogy minden egyéb hasztalan: Vért és arany, vér és arany.” De Trianon után a nagy viharban, itt Erdélyben azt írta Reményik: sápadt az arany, csak az Isten s a lelkünk van velünk. Nem maradt egyebünk, csak Isten s a lelkünk. Átértékelődtek a dolgok, és azóta is csak Isten s a lelkünk tud minket megtartani. Abban a nagy viharban, amikor ott átértékelték a dolgokat, akkor rájöttek arra, hogy itt csak Isten segíthet, és hitük szerint mindenki a maga Istenéhez kiáltott. De észrevették, hogy Jónás nincs ott, mert alszik. Lementek hozzá, és felköltötték és azt mondták: mi lelt, te nagyalvó, kelj fel, és kiáltás a te istenedhez, mert elveszünk, hátha meghallgatja az Isten. Mennyire igaz volt ezeknek a félpogány embereknek. Én nem tudom, testvéreim, imádkozunk-e mi eleget? Nem csak a családunkért, hanem a mi viharvert magyar néptünkért, túl a határokon, a Vajdaságban, ahol sorozzák be a gyermekeket, hogy vigyék a vágóhídra, Kárpátalján, ahol még nagyobb a nyomorúság, Szlovákiában, ahol nem engedélyezik a magyar nyelv használatát. 43 országba szétszórt minket a nagy vihar. Imádkozunk-e érte, és imádkozunk-e Erdély sorsáért és iskoláinkért, hogy visszakapjuk őket, és gyermekeinkért, hogy tudjuk őket a magunk hitében nevelni? Milyen református Erdély vagyunk mi? Hallgató, egymás ellen forduló vagy Istenhez kiáltó Erdély? Imádkozzatok, hátha meghallgatja Isten, és hátha megsegít bennünket.

Keresték, hogy ki a hibás, hogy kiért szenvednek, mert érezték, hogy valaki kell legyen, akiért szenvednek. Mert az úgy van, hogy amikor egyvalaki vétkezik, az nem csak az önmaga számára vétkezik. Az másokért is vétkezik. Mert amikor nem tisztességes egy édesanya, akkor fáj a gyermekének is. Mert amikor részeges egy édesapa, az összetöri a család békességét is, mert amikor becsúszok, akkor elveszem a gyermekeim becsületét is. Másokat is magunkkal viszünk. Sorsot vetettek, hogy ki a hibás, és a sors Jónásra esett. Előhívták, és ő elmondta, hogy Isten elől fut, azért van rajtuk ez a vihar.

Kedves testvéreim, nem lehet elfutni Isten elől! Egy népnek sem, egy életnek sem. Utolér bennünket Isten! Ha máskor nem, halálunk óráján, az utolsó ítéletkor, de nagyon sokszor már itt a földön. Amikor Aradra kerültem és beindult az élet, akkor meghalt az egyik presbiterünknek az egyetlen 15 éves leánya. Elmentem vigasztalni az édesanyját, és az azt mondta: ne tessék engem vigasztalni, tiszteletes úr, mert nekem még adott volna egy gyermeket Isten, de az én vétettem el, most Isten vette el azt, amit én akartam megtartani. Utolért Isten!

Isten sokszor utolér ezen a földön. Jónást is utolérte. S akkor azt mondták Jónásnak: kérünk, beszéld el nekünk, mi miatt van rajtunk e veszedelem, mi a te foglalkozásod, és honnan jössz, melyik a te hazád, és miféle népből való vagy te. Jónásnak elő kellett állnia, vallást kellett tennie. A menekülő Jónás szégyenkezve kellett hogy elmondjon mindent. Nekünk vannak elődeink, akik nem szégyenkezve kellett hogy elmondják élettörténetüket, mert van Bocskai-szabadságharc, mert van Rákóczi-szabadságharc, mert van 1848 és 1956, és mert van kisebbségi sorsban való megállás, és mert volt Vasvári Pál és van ez a zászló. Ez azt hirdeti, hogy mindenütt bátran merjük megvallani: kik vagyunk, milyen nemzetből valók vagyunk, nem azért, hogy bántsunk másokat, nem mások ellen, de önmagunkért, becsületesen, mindhalálíg. Ez a zászló ezt fogja hirdetni nektek. Soha ne szégyelljétek sem a szüleiteket, sem Kalotaszeget, sem Erdélyt, sem a magyar nemzetet. Legyen ezen a zászlón láthatatlanul odairva a Heidelbergi Káté 54. kérdésének hitvallása, hogy bennünket Jézus Krisztus gyűjt össze, oltalmaz és megtart, és minden viharon, próbán át nem ülünk hamis hajókra, hanem Isten hajóján maradunk. Mert mi anyaszentegyházunknak és népünknek élő tagjai akarunk lenni, és mindörökké azok is maradunk. Ámen.

Enyedv Andor

A hit életadó ereje

Alapige: Habakuk 2,4

Bibliaolvasás: Zsidókhöz 12,1–3.12–14

A napokban egyik hittestvérünkkel találkoztam, a hogyléte felől kérdezősködtem. Kérdésekre azt a választ kaptam: Bizony, kérem, ha hitem nem volna, már nem is volnék az élők sorában. Ilyenfajta vallomásokat ma nagyon sok ajakról lehet hallani. Ám akik ilyen vallomásokat tesznek, azok nemcsak nehéz életkörülményeikről tesznek bizonyosságot, hanem bizonyosságot tesznek arról az igazságról is, hogy a hitnek van életfenntartó ereje. Hitből is lehet élni, nemcsak pénzből vagy kenyérből. Ezt az igazságot hirdeti a felolvasott ígékben Habakuk próféta is. Habakuk a prófétasors keresztjét hordozta. Képzeljétek el, mintha állnátok valahol magas helyen és látnátok, hogy rohannak halálos veszedelembé emberek ezrei, milliói. Látnátok, hogy pusztulnak el, hogy mennek tönkre az emberek kenyér nélkül, ital nélkül, öröm nélkül, igazság, békesség és szeretet nélkül, mert nem találják, mert messziről elkerülik a kenyérhez, az italhoz, az igazsághoz, békéhez, szeretethez vezető utakat. A próféta is magas helyen áll, a próféta látó. Jobban látja, mint mások, az egyeseknek és tömegeknek az igaz útról való elhajlását s ez elhajlás következményeit, mérges és keserű gyümölcsseit. Ezért fájdalmas sors a prófétasors. Ennek a sornak a fájdalmával menekül, folyamodik Habakuk az ő Istenéhez, az élő Istenhez. S az Isten válasz, vigasztalás gyanánt azt a másik látást adja neki, hogy az igaz él az ő hite által.

Jertek és lássuk, ki az igaz ember és mennyiben él az igaz az ő hite által?

Igaz ember az, aki mindenféleképpen kinyilvánítja ember voltát, az élőlények legmagasabb osztályához, rendjéhez való tartozását. Aki tehát leküzdötte magában az állatiság vonásait: a falánkságot, érzékiséget, vadságot, s megtanult uralkodni az alacsony ösztönei felett. Igaz ember az, aki nemcsak az állattól különbözik, hanem a tömegtől is, akinek van egyéni ízlése, meggyőződése, ítélőképessége, egyéni életmódja. Igaz ember az, aki az ő egyéni mivoltában is érzi a közösséghez való tartozását s hűségesen magára veszi azt a felelősséget és kötelezettséget, amely az emberiség nagy családjában reá várakozik. Igaz ember az, aki meglátja, elfogadja és hálaadással élvezi a lét ajándékait, az élete tiszta örömeit, de nem retten vissza az élet akadályaitól, küzdelmei-

től, megpróbáltatásaitól sem: tud gyermeki módon örülni és érett ésszel, béketűréssel szenvedni. Igaz ember az, aki tud élni és tud, ha kell, meghalni is. Igaz ember a folyton fejlődő, tökéletesedő ember. S mivel ezek a jellemvonások a legtökéletesebb mértékben és a legszebb összhangban Urunknál, a Jézus Krisztusnál találhatók meg: igaz ember az, aki a Jézus Krisztus képét és hasonlatosságát hordozza magán.

Az igaz ember hitből, hite által él, mert az állatiaságból csak a hit emeli ki az embert. Sokan azt hiszik, és voltak olyan korok, amikor jóformán mindenki azt hitte, hogy az embert az állattól az érteleme különbözteti meg. Amikor a francia forradalomban az ész istennőjét emelték az emberi imádat és tisztelet trónjára, akkor kifejezték, hogy az emberiség legújabb kora az ész bálványozásának a jegyében fog lefolyni. S nemrégiben éppen egy francia író (Claude Farrer) írt könyvet a nyugati bestiákról, vagyis azokról a nyugati emberekről, férfiakról és nőkről, akik a keleti népek előtt a kulturált és kifinomodott állatember képében mutatkoznak be, mert műveltségüket és tudásukat csak alacsony állatiaságuk kielésére használják fel. Az állatiaságból minket nem az ész, hanem csak a hit emel és szabadít ki. A hit, amely a Lélek Istenhez való tartozásunkat ébresztvén fel bennünk, a lelkiségre nevel, a test és a vér, a világ és a látható dolgok rabszolgaságából oldoz fel. A hit, amely szüntelen arra emlékeztet, hogy nem tisztátalanságra, hanem szentségre hívott el minket az Isten. A hit teszi az embert egyéniséggé, személyiséggé. Hit által ismerjük fel Istennek éppen a mi számunkra szóló üzeneteit, kijelentéseit, éppen bennünk és általunk testet ölteni, megvalósulni akaró terveit és gondolatait. Hit által leszünk a mennyei atya igaz gyermekei, embertársainknak testvérei, a közös, nagy érdekeknek hűséges kiszolgálói. Hit által tudunk az élet ajándékaihoz hozzájutni, azokat józanul és mértékletesen élvezni, hit által tudunk, ha kell, nélkülözni, lemondani, magunktól mindent megtagadni. A hit tesz örvendező emberekké és hősiessen, béketűréssel szenvedők-ké. A hit tanít meg élni, szépen élni és lelkünket Istenek ajánlva, az örök élet reménységével meghalni. A hit ad megújhodást, készlet megtérésre, a magunk nevelésére, hibáink elhagyására, rossz szokásaink leküzdésére, minden képességünk kifejlesztésére. A hit juttat lelki közösségbe, személyes viszonyba az élő Jézussal, hogy ő minden nap jobban reánk nyomhassa isteni természetének bélyegét, igaz ember voltának hasonlatosságát.

Íme, látjuk, hogy igaz emberré csak hit által lehet válni, igaz emberi életet csak hitből lehet élni. A hit nagyobb, fontosabb kelléke az életnek, mint a pénz vagy a kenyér. Láthatjuk ezt abból is, hogy ma sok helyen fogy el a pénz és a kenyér: azért az emberek élnek, mert van hitük, és a hit tartja, táplálja őket; viszont sok helyen volna még pénz és kenyér, és az ember lemond az életről, vagy eldobja azt magától, mert nincs hite, amely az élethez kötné. Ha pedig a hit az élet legfőbb feltétele, akkor nem elég pénzben, kenyérben megalapozni az életünket, hanem gondolni kell az életünknek hitben való megalapozására. Nem elég kenyeret adni a gyermekeink kezébe, hanem hitet is kell plántálni fogékony lelkükbe. Nem elég embertársaink testi szükségleteit kielégíteni, hanem gondoskodnunk kell lelki szükségleteik, hitbeli szükségleteik kielégítéséről is. Ne gondoljuk, hogy csak pénzzel lehet segíteni nélkülöző és nyomorgó embertársainkon, mert sokszor egy hitből fakadt jó szó, tanács, biztatás, bátorítás többet használ nekik, mint ha pénzzel láttuk volna el őket. És nem gondoljuk, hogy a hitélet ápolására irányuló intézmények, mozgalmak, munkák csupán könnyen és kár nélkül nélkülözhető, fényűzési dolgok. Az életet szolgálják azok; éppen úgy, mint a vetés és aratás vagy bármelyik kenyérteremtő és kenyérszerző tevékenység. Az élet kérdése a táplálkozás kérdése. Ha a lelket nem táplálják, éppen úgy elsorvad, mint a nem táplált test, s ha a lélek elsorvad, az ember egyéniségének értékesebb része, az igaz emberi életnek leglényegesebb feltétele megy veszendőbe. De még az is kérdés, hogy mivel táplálják a lelket. A tapasztalat azt

mutatja, hogy ahol hiányzik az igaz hit tápláléka, ott a vakhit, a babona, a tévelygés tombol; mert az éhes és szomjas léleknek táplálék kell. Vigyázzunk azért a mi igaz hitünkre, igyekezzünk abban megmaradni, növekedni és gyarapodni, igyekezzünk azt gyermekeink, hittestvéreink, embertársaink lelkében is minél jobban felébreszteni és kifejleszteni, mert nem tudjuk, mikor jutunk mi, vagy mikor jutnak ők olyan helyzetbe, amikor sem az ész, sem a pénz, sem a mások vigasztalása vagy jószándéka: hanem csak Habakuk prófétának az a látása, az a belső, boldog tapasztalás segíthet, hogy az igaz él az ő hite által. Ámen.

Joó Sándor

Erőnk felett

Alapige: 1Királyok 19,7

Bibliavásolás: 1Királyok 19,1–8

Istennek azt az üzenetét, amit ebből a történetből megértettem, egyetlen gondolatkör köré szeretném csoportosítani, a köré az üzenet köré, amit az Úr angyala így adott tudtára Illés prófétának: „Kelj fel és egyél, mert erőd felett való utad van!” Az egész keresztyén élet a maga igaz valóságában erőnk felett való feladat. Ha nem az volna, nem is lenne rá szükség! Erről a lehetetlen, mégis lehetséges feladatról szeretnék most beszélni!

„Erőd felett való utad van” – ezt mondja Jézus Krisztus kivétel nélkül mindenkinek, aki őt követni akarja. Lehet, hogy nem pontosan ezekkel a szavakkal mondja, de minden, amit az ő követésére nézve mond, emberi erőnket meghaladó teljesítményt követel. – Egyszer régebben egy fiatalemberrel beszélgettem, aki elmondta, hogy nem tud ugyan hinni Jézus Krisztus istenségében, de mindenestre őt tartja a világ legtökéletesebb emberének, olyan eszményképnek, akit érdemes követni. Megkérdeztem tőle, hogy nos: és követi? Nem tudott rá azonnal felelni. Azt mondtam neki: Ha Jézus az ön eszményképe, el tudja-e határozni magát arra, hogy mindent e szerint az eszménykép szerint cselekedjék? Hajlandó-e kivetni mindent az életéből, ami ennek az eszményi embernek a véleményével ellenkezik, és hajlandó mindent aszerint cselekedni, amint Jézus helyesli és ajánlja? – Elképedve mondta: Az lehetetlen, arra képtelen vagyok! – Nos, ez az ember, aki pedig nem hitt Jézus istenségében, mégis megérezte, hogy Jézus olyan magasra állította fel a morális mértéket, hogy azt emberi erővel lehetetlen elérni.

Tegnapelőtt olyan valakivel beszéltem, aki hisz Krisztus istenségében. Föltárta a szívét és megmutatta rajta azt a „fájó sebet”, amit egyik közeli hozzátartozója ütött rajta. Valóban nagy igazságtalanság történt vele, emberileg teljesen indokolt az az indulat, amit benne annak a szomorú tügynek az emléke forral. Minden ember neki ad igazat – csak Jézus egyedül nem. Ő azt mondaná: az indulat, ami benned van, nem az az indulat, ami énbennem volt, amikor engem bántottak, leköptek, kínoztak és keresztre feszítettek; nem a bűnbocsátnak, hanem megtorlásnak az indulata. Meg is mondtam neki: lesütötte a szemét és azt mondta: képtelen vagyok megbocsátani! És én azt el is hittem neki, de ha mi csak annyit akarunk teljesíteni, amennyi a saját erőnkéből telik, amennyire képesek vagyunk emberileg, ahhoz nem kellene Krisztust követnünk, ehhez elég volna akármilyen filozófiai morál. Ha a keresztyén élet az emberben lévő teljesítőképeség maximális kifejlesztése volna csupán és nem minőségileg is más, akkor nem kellett volna Istennek olyan nagy áldozatot hozni érte, mint Krisztus keresztre! Szép eszmékért már sokan meghaltak, de ez magában véve még nem megváltó halál! Csak megható és tiszteletreméltó mártírhálál. Krisztus halála több ennél, és azért van az, hogy ha igazán követni akarjuk őt, hamarosan meg kell tapasztalnunk, hogy erőnk felett való utunk van. Krisztusi lelkülettel, sze-

retettel, alázattal; hűséggel, szolgálattal élni befelé és kifelé – erőnk felett való feladat, emberfeletti élet – persze hogy az, krisztusi élet. És hát még ha nemcsak a magunk aprócsapró ügyeinek a vicinális viszonylataiban, hanem társadalmi, gazdasági, országos viszonylatban nézzük ezt a feladatot, amit Krisztus az ő követőire bízott: akkor meg éppen roskasztólag áll elénk ennek az erőnk felettinek a valósága.

Itt a történetben egyetlen embernek: Illés prófétának az Isten iránti engedelmsége egy egész ország jövőjére kiható jelentőségű. Hát még egy keresztyén egyház engedelmsége vagy engedetlensége mennyire kihat az egész nép életére?! Jézus az ő követőire a legcsodálatosabb feladatokat bízta, amit emberi lényre valaha is bízhatott. És ez nem kisebb, mint az, hogy azt a világot, amit a szeretetlenség, az önzés, a széthúzás erői festenek, helyettesítsék egy olyan világgal, amely szereteten, kölcsönösségen, összetartáson alapul. Ez az új rend: Isten országa a földön. Eláll az ember lélegzete, ha azokra a feladatokra gondol, hogy az emberi létet minden vonatkozásában krisztusivá tegyék. És ebben az átalakulásban mi magunk is benne foglaltatunk az életünk egész teljességével, a belső életünkkel és a külső életünkkel. Krisztust követő ember és Krisztust valló keresztyén egyház: erőd felett való utad van ebben a világban!

Igen ám, de mi emberek vagyunk, tele gyarlósággal, tehetetlenséggel, mint Illés próféta éppen itt a történetben. Éppen mikor ez a felhívás történt, akkor volt életének egyik legmélyebb pontján. Testi-lelki depresszió, levertség nyomta le a földre. Tele volt szorongással, panasszal, keserű félelemmel, úgy látta, hiába él, hiába fárad, eredménytelen a munkája, a nép megölte a prófétát, elhagyta Istenét, ő maradt csak egyedül, neki is bujdosnia kell, halálra keresik. Nem tud mit kezdeni, üressé, céltalanná vált, eredménytelen számára az élet. Legjobb lenne nem is élni, úgysem élet ez már tovább. Így könyörög: elég, Uram, vedd el az én lelkemet, mert nem vagyok jobb az én atyámnál. – Valahogy ilyenforma depresszióban, lelki elernyedtt állapotban van az egész keresztyénység, a mi gyülekezetünk és mi magunk is személy szerint. Ilyenformán vonszoljuk magunkat, keserűen, kiábrándultan és terméketlenül a mi hívó életünkben. Néhányan vannak itt, akik látják, hogy többre volnának hivatva, mint amennyit teljesítenek, de elkedvetleníti őket az, hogy kevesen vannak hozzá, mint Illés, aki egyedül maradt meg a próféták közül, nincsenek megértő lelkek, csak fáradt, alvó tömegek. Mit kezdjen néhány ember egy egész világgal?! – Vannak, akiket elkedvetleníti a küzdelemtől a sikertelenség, az eredménytelenség látása.

Hiába minden erőfeszítés, kár belefogni valamibe, túl nagy az ellenállás. De a legnagyobb hiba Illésnél is, nálunk is az Istenben való bizalom hiánya. A Bibliában is benne van, hogy: „Megfáradnak a legjobbak is, de akik az Úrban bíznak, erejük megújul.” Ez a két dolog szorosan összetartozik egymással: a megfáradás, ellankadás, elernyedés egyfelől és az Úrban való bizalom megrendülése. A cséplőgép lendítőkereke, ha a gőzt kikapcsolják belőle, egy ideig még tovább forog, de egyre lassabban, megfárad és nem bír tovább munkát végezni. Az erő feletti úthoz erő feletti erőre van szükség. És ha a bizalom, a kapcsolat, a felülről való inspiráció megszakad, azonnal kezd hatni, működni az alulról való inspiráció, ami elernyeszt, elkedvetleníti, ami azt mondja, amit Illésnek: Elég! Igen: az ördög a körülményeinken át, a testi-lelki adottságainkon át szüntelenül arra inspirál, hogy vonulj vissza, szabd kisebbre a követelményeidet magaddal szemben, ne akarj szembeszállni a világgal, hiszen gyenge ember vagy! Képtelen vagy, belebuksz, kíméld magad! Hagyd abba! Nincs értelme! És így az alulról való inspiráció hatása alatt előáll az a beteges állapot, mint Illésé, mely csak adottságokat lát az életben, de lehetőséget nem! Csak azt látja, ami van, az akadályt, a nehézséget, csak a saját erőtelenségét, de nem azt, amivé lehetne a Krisztus ereje által!

Valaki egyszer azt mondta, hogy a keresztyén ember fő jellemvonása az, hogy nem nyugodhatik bele a dolgokba úgy, ahogy vannak, mert érzi, hogy a dolgok úgy, ahogy

vannak, valami mást képviselnek, valamit, ami kevesebb, mint Krisztus Királysága! Mégpedig az élet minden területén. Nos: a mi lelki elesettségünknek éppen az a fő jellemvonása, hogy belenyugszunk a dolgokba úgy, ahogy vannak. Nem Krisztus Királyságát képviseli a családi életünk: legfeljebb sajnálkozunk felette, de nem teszünk érte semmit! Nincs ébredés a gyülekezetben, nincsenek új megtérések: a körülmények számlájára írjuk! Megfzetlenül sóvá lett egyházunk a világban: hát ki tehet róla! Még mindig uralkodnak rajtunk személy szerint a régi bűnök: hát végtére is gyarló emberek vagyunk! És így szépen megnyugtadjuk magunkat. Szép-szép a keresztyén élet, csak elérhetetlen. Nincs is igényünk többre, mint ami minden jóra való embertől kitelik, nem is várunk valami rendkívülit, valami magasabbrendűt, valami erőnk felett valót a Krisztusból, beletörődünk az erkölcsi és lelki levertségnek abba az állapotába, amiben vagyunk, hozzá vagyunk szokva, hogy lelki elernyedésben élünk! Fantáziátlanokká lettünk, el sem tudjuk már képzelni, hogy mivé lehetnénk és mivé lehetne körülöttünk a világ Krisztus által? Fantáziátlanokká lettünk, vagyis hitetlenekké lettünk!

A múltkor mellettem ült egy barátom és közösen hallgattunk valamit. Neki az a szokása, hogy közben rajzol meg hallgat, mert csak így tud figyelni. Papírt vett elő, de ceruza még nem volt nála. Elkérte az enyémet. Egyszer csak az üres papiroson az én régi ceruzám nyomán ügyes karikatúrák kerültek elő. Elcsodálkoztam: ez a ceruza még soha életében nem mozgott ilyen ügyesen! Nem, mert én nem tudok rajzolni, de mert egy művész vette a kezébe, lám, mit lehet tenni egy olyan ceruzával, amely eddig mindig csak szögletes, alig olvasható betűket firkált!?

Hát még az ember mivé lehet, hát még az egyház mivé lehet a világban, ha a legnagyobb művész veszi a kezébe? Mit írhat és rajzolhat Isten vele a világ történelmének a lapjaira? És nézd a megfordítottját: mivé lehet még egy Illés próféta is, aki pedig már járta gyakran ezt az ereje felett való utat, mivé lehet, milyen fáradtá, üressé, amint megszakad a bizalmi kapcsolat az Úrral? Hát mivé lehetünk, akik pedig meg sem próbáltuk jární igazában véve ezt az erőnk felett való utat?

És a vigasztaló ebben a történetben mégis az, hogy Illés prófétának éppen ebben a testi-lelki elesettségében hangzik az Úr parancsa: Kelj fel és egyél, mert erőd felett való utad van! Lásd meg, Illés, hogy magadban bizony csak ilyen gyenge vagy te is, mint bármelyik másik ember. Igazad van: nem vagy jobb az atyáidnál! Másoknál, őseidnél: ember vagy! Nem is a te kiválóságod tesz alkalmassá erőd felett való útra, hanem én, és amit én adok.

Kelj fel és egyél! – Kelj fel: ezt mondja nekünk is, add magad a kezembe! Bíz rád magad! – És egyél: olyan életre vagy elhivatva, amit rendkívüli, természetfeletti erő nélkül nem tudsz megvalósítani! Egyél! Mit? Jézus azt mondja: Én vagyok az életnek kenyere. A keresztyén életnek a tápláló ereje. Vedd magadba, dolgozd fel magadban, mint az ételt: Krisztust! Gondoljátok, hogy ő azért járta meg az utat a mennyből a halálra át a feltámadásig és vissza a mennyig, hogy mi nyugodtan tudjunk aludni, vagy hogy valami szellemi élvezettel itt a templomban jól tudjunk lakni? Nem! Hanem azért, hogy az ő bennünk szétáradó menyeei, isteni erejénél fogva el tudjunk indulni arra az erőnk felett való útra!

Merd hinni, hogy ennek a megváltó halálnak az erejéből futja arra, amire a magad emberi képessége nem elég! Merd hinni, hogy a bűneid legyőzésének, egyházad megújulásának és a világ krisztianizálásának az erőd felett való útjához neked is megadja a szükséges erőt és a kielégítő táplálékot! Épp ez teszi értékesé a keresztyén életet, hogy megoldhatatlan problémák elé állít folytonosan, de éppen az teszi nagyszerűvé, hogy ezek a problémák megoldhatók Jézus Krisztus által!

Az elernyedésbe belekárhozunk, belepesztul a gyülekezetünk – az erőnk felett való út vállalásában pedig erőnk felett való erők által újulunk meg. Való igaz, amit a zsoltárban így énekelünk:

Boldog a nép, amely tenéked örvendez,
Minden dolgát, Uram, ez viszi jó véghez.
Fényes orcád előtt ezek járnak merészen,
És a te nevedben örvendeznek szüntelen,
Mert nagy dicsőségre őket felmagasztalod,
És jótéteményed rajtuk megszorítod.

89. zsoltár 7. vers
Ámen.

Vásárhelyi János

Erősödjél meg

Alapige: 2Timóteus 2,1
Bibliaolvasás: Jeremiás 1,4–10

Pál apostol szeretett tanítványainak írta szent ígék intelmét. Öreg ember volt, aki érezte, hogy elérkezett küzdelmekkel teljes életének végső határpontjához. „Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem” – írja lelki gyermekének. Tudja, hogy szenvedés, halál vár reá, de azért nem esik kétségbe, mert mennyei bizodalom rendületlen reménységével vallja: „A hitet megtartottam.” Nem kételkedik abban, amit vall: „Végezetre eltétem nekem az igazság koronája, melyet megad nekem az Úr ama napon, az igaz Bíró: nemcsak nekem pedig, hanem mindazoknak is, akik vágyva várják az ő megjelenését.” Ezzel a hittel írja meg levelét ifjú munkatársának. Szeretné még egyszer látni szeretett fiát, el akarná mondani mindazt, amit jövőnk munkásságára nézve a legfontosabbnak tart, de ki tudja, teljesedhet-e ez a vágya, azért e levelében világosan és határozottan összefoglalja szerető szívének legfontosabb tanácsait. E levélből mi is drága útmutatást nyerhetünk arra nézve, hogy az Isten dicsőségének szolgálatában milyen munkát végezhetünk gyermekeink helyes nevelése érdekében.

Az apostol intelmeinek, tanácsainak lényegét a felolvasott szent ige foglalja össze: „Te annak okáért, én fiam, erősödjél meg a Krisztus Jézusban való kegyelemben. És amiket tőlem hallottál sok bizonyosság által, azokat bízzad hív emberekre, akik másoknak a tanítására is alkalmasok lesznek. Te azért a munkának terhét hordozzad, mint a Jézus Krisztus jó vitéze.” Ez ige megmutatja nevelési munkánk igazi célját, ez ige alapján meglátjuk azt is, hogy a nevelés áldott munkájának elvégzésére kik hivatottak legelső-sorban.

Mi a cél? Az apostol ezt írja Timóteusnak: „Erősödjél meg a Krisztus Jézusban való kegyelemben.” „A munkának terhét hordozzad.” Az apostol tisztában van azzal, hogy a nyomába lépő nemzedéknek az útja nem lesz könnyű. Szenvedésekkel, küzdelmekkel teljes sors vár Timóteusra is, és a reá váró nehéz élet feladatait csak akkor lesz képes betölteni, ha lelkileg erős, a kemény munka végzésére alkalmas lesz. Nekünk is csak ezt kell, ezt lehet mondani gyermekeinknek. Én is szülő vagyok, gyermekeim sorsát és jövőjét naponként megújuló aggodalommal hordozom szívemen. De ugye ti is úgy vagytok, mint én, világosan és tisztán érzitek, hogy gyermekeitekre nem vár könnyű élet, érzitek, hogy nem tudjátok a jövőnk bizonytalanságaival szemben megvédeni őket, érzitek, hogy főként csak az apostol tanácsát ismételhettek: Erősek legyetek. Ne riadjatok vissza a kemény munkától, mert másképpen nem tudtok győzedelmesen megküzdeni a

reátok váró élet komoly feladataival. Lelki erő és komoly munka nélkül nem élhetnek meg gyermekeink.

De hogyan lehetnek lélekben erősek gyermekeink? Ha úgy, amint az apostol írta Timóteusnak, megerősödnek a Krisztus Jézusban való kegyelemben. Mít jelent megerősödni a Krisztus Jézusban való kegyelemben? Azt jelenti, hogy életünk belső erőforrásává tesszük a Krisztusban kijelentett igazságot, melyből az apostol is életének minden boldogságát, vigasztalását és reménységét merítette, amelynek birtokában olyan szent bátorsággal nézett szembe minden veszedelemmel: „Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk? Aki az Ő tulajdona Fiának nem kedvezett, hanem Őt mindnyájunkért odaadta, mi módon ne ajándékozna vele együtt mindent minékünk.” Csak az teheti erőssé gyermekeink lelkét, ha megismerik a Krisztus Jézus jótéteményét, aki gazdag lévén, szegénnyé lett értünk, hogy mi az Ő szegénysége által meggazdagodnánk. Csak akkor lesznek erős lelkűek, ha reáhelyezik lelküknek bizalmát arra a kegyelemre, melynek alapja a megtartó igazság, hogy az az Isten, aki úgy szerette a világot, hogy az Ő Egyszülött Fiát adta, hogy valaki hiszen Őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen – nekik is gondviselő Atyjuk s az Ő szerelméből őket sem ragadhatja ki sem élet, sem halál, sem jelenvalók, sem következendők. Igen, csak a Krisztus kegyelmében megerősödve szólhatnak ők is az apostollal: „Mindezekben felettébb diadalmaskodunk az által, aki minket szeretett.” Ezért nevelői munkánknak nem lehet fontosabb feladata annál, mint hogy gyermekeinket először is Jézushoz vezessük, hogy megerősödjének a Krisztus Jézusban való kegyelemben.

Ha gyermekeink megerősödnek a Krisztus Jézusban való kegyelemben, akkor boldogan tudnak engedelmeskedni a másik apostoli szónak is: „Te pedig a munkának terhét hordozzad, mint a Jézus Krisztus jó vitéze.” Akkor megértik a krisztusi szónak isteni jelentőségét: „Ha valaki jöni akar énutánam, tagadja meg magát és vegye fel az ő keresztjét és úgy kövessen engem. Mert aki meg akarja tartani az ő életét, elveszti azt; aki pedig elveszti az ő életét énértem, megtalálja azt.” Akkor megértik, hogy minél nehezebb az élet, annál felségesebb alkalom a szeretetre, hogy az ember igazi értékét egyedül az adja meg, ha szívében van valami abból a szeretetből, melyről az apostol beszél, abból a szeretetből, mely nem keresi csak a maga hasznát, nem gerjed haragra, nem örül a hamisságnak, de együtt örül az igazsággal, mindent elfedez, mindent hiszen, mindent remél, mindent eltűr. A munkának terhét a szeretetben és a szeretet által örömmel hordozzák, mint Krisztus jó vitézei, mert tudják, hogy munkájuk nem hiábavaló az Úrban. A szeretet Lelke által munkálkodó hit – íme, ez az az út, melyre az apostol utalja szeretett lelki gyermekét, Timóteust, ez az az út, amelyre irányítani kell nekünk is gyermekeink lépéseit, mert számunkra is csak ez az út lehet az életnek útja.

Kik vezethetik erre az útra a gyermekeket? Kik azok, akikre vonatkozhatik a Timóteus gondjába ajánlott feladat: „És amiket tőlem hallottál sok bizonyosság által, azokat bízzad hív emberekre, akik másoknak a tanítására is alkalmasok lesznek.” Kik azok, akik elsősorban gondoskodhatnak arról, hogy gyermekeink megerősödjének a Krisztus kegyelmében, hogy valóban híven hordozzák a szeretetben odaadással munkálkodó kötelelességteljesítés terhét, mint Jézus Krisztus jó vitézei? A Timóteus életéből olvashatjuk a feleletet. Elsősorban a szülők s közülök is főként a hitben áldott lelkű édesanyák. „Eszembe jut – írja Timóteusnak a apostol – a benned levő, képmutatás nélkül való hit, amely lakozott először a te nagyanyádban, Loisban, és anyádban, Eunikában; meg vagyok azonban győződve, hogy benned is.” Ő, igen, hányan mondhatjuk el Isten iránt való hálaadással, hogy az édesanyánk szívén keresztül ismertük meg a Krisztus Jézusban való kegyelmet. Szülők, édesapák és anyák, elsősorban ti vagytok arra a tanításra alkalmasok, melyről szent ígénkben az apostol beszél, azért elsősorban ti éreztétek meg, hogy Isten reátok bízta népünket és egyházunk jövőjét, elsősorban ti tudtok példaadá-

sotok és krisztusi oktatásokat által gondoskodni egy hívő, munkás nemzedékről, amely egyedül tudja a jövőendő nehézségei között is hűséggel és áldással szolgálni Isten dicsőségét.

A krisztusi jellemekek nevelésében az első, alapvető munkát így végzik a szülők, ők adnak jó anyagot a tanítók kezébe, hogy azután gyermekeink valóban mint élő kövek épüljenek fel lelki házzá, szent papsággá, hogy lelki áldozatokkal áldozzanak, amelyek kedvesek Istennek a Jézus Krisztus által. „Amiket tőlem hallottál sok bizonyosság által” – írja Pál apostol. Bizony a hívő lelkű anya és nagymama mellett annak a gondos tanító-mesternek keze által alakult ki úgy Timóteus jelleme, hogy az apostol nyugodtan bízhatta rá a Krisztus ügyét. Így van szüksége a mi gyermekeinknek is a hívő szülők mellett a Pál apostolhoz hasonló lélekkel munkálkodó, alkalmas lelki tanítókra.

Halljuk meg mindnyájan az öreg Pál apostol figyelmeztetését. Gondoskodjunk arról, hogy olyan keresztyén református jellemekek neveljünk, akik igazán követni tudják a Timóteusnak adott figyelmeztetést, erős lélekkel hordozzák, mint Krisztus jó vitézei, a munkának terhét, és úgy tegyenek diadalmas bizonyosságot a mellett, hogy mi a nehéz jövőendővel szemben sem vagyunk a meghátrálás emberei, hogy elveszünk, hanem a hitéi, hogy életet nyerjünk. Ámen.

Újkenyér ünnepére

Lapohos Attila

Kékes

„Boldog az, aki eszik kenyeret az Isten országában”

Alapige: Lukács 14,15

Bibliailvasás: Márk 4,26–29

Az alapigénket megelőző versekben azt olvassuk, hogy Jézus egy főfarizeus meghívását elfogadva, más meghívottak körében „kenyeret eszik” (14,1), s ezzel asztalközöséget vállal Izrael lelki vezetőivel. Mindez egy szombati napon történik. A meghívottak többsége bizonyára farizeus, akik kritikus szemmel követik Jézus minden mozdulatát és figyelmesen hallgatják szavait, hogy ezek alapján elvesztésére (Mt 12,14) irányuló szándékukat véghezvihessék. Ellenségesen viszonyulnak Jézushoz, mert az ő bírálatai érzékenyen érintik őket. Ezen túl cselekedeteit is a törvényeikbe ütközőknek találják. Mi több, a törvény meghamisítóinak, képmutatóknak, haszonlesőknek nevezi őket, az irgalmasság gyakorlását pedig a törvény megtartása fölé helyezi.

Tudomást szereztek róla, hogy Jézus az elmúlt szombaton is meggyógyított egy tizenhét éves beteg asszonyt (13,12). Remélik, hogy jelenlétükben hasonlóképpen fog cselekedni és ezáltal utat nyit támadásaiknak. Talán éppen ezért hívják meg egy szombati napra és ültetnek az asztalhoz vele szembe egy vízkórost.

Jézus látja gonoszágukat. Tudja azt is, hogy régóta leselkednek utána, hogy vádat emelhessenek ellene (6,7), de mindezek ellenére meggyógyítja a beteget, mert az ő tanítása ez: A szombat van az emberért, és nem fordítva (Mk 2,27).

Tettére csend a válasz. Senki nem mer szólni. Ő pedig nem magyarázkodik és nem védi tette jogosságát. Miért is tenné? Ehelyett megfeddi a farizeusokat gögősségükért és külsőségekben megnyilvánuló életvitelükért. Ezután elmond egy példázatot, hogy lássák, milyen kéne legyen vendég és vendégfogadó, atya és gyermekei viszonya. Ekképpen ismét megszégyeníti őket, és ugyanakkor utat mutat a törvénytől a törvények Atyjához.

E krisztusi kritika készíti arra egyik vendéget, hogy tegye azt a megjegyzést, amit alapigénkből hallottunk. Nem tudjuk, ki ez az ember. Talán egy farizeus, talán azon farizeusok egyike, akik figyelmeztetik Jézust Heródes szándékára, amikor így szólnak hozzá: „...Heródes meg akar téged ölni” (13,31b). Azonban mindezen dolgok másodlagos fontosságúak. Bennünket az érdekel, hogy mit mond abban a hitvallásban, amely elhagyja ajkait. Ebben keressük Isten hozzánk szóló üzenetét újszengé ünnepén.

Jézus az Atyáról szóló szavai után elvonatkoztat a helyi megoszlástól, érdekektől és nézeteltérésektől. Igazán nagy fontossággal most nem ezek bírnak, hanem az a tény, hogy van egy szerető, hívogató Atyánk, akinek jóságát és kegyelmét nem szabad elfelejtenünk. Életünk meghatározó cselekvése a reá való figyelés és neki való hálaadás kell hogy legyen.

Mindannyiunk életében, gyülekezetében vannak nézeteltérések, napi gondok, kenyérszükséglet, vívódások. Olyan élethelyzetek, melyek kitöltik időnket és lefoglalják gondolatainkat, magukra vonják figyelmünket. Ne engedjük, hogy mindezek a dolgok háttérbe szorítsák, elfelejtessék vagy kitöröljék életünkben a kegyelmes Atyára való figyelést és a neki való hálaadást.

Jézus a példázatban szereplő vendéglátó és vendég kapcsolatában felismeri az Isten és az ember közötti kapcsolatot. Isten az, aki ajándékozik, aki gondoskodik testi-lelki szükségünkről, mert jobban ismeri azokat nálunknál. Asztalt terít számunkra. Otthon a családi asztalt, itt pedig a kegyelem asztalát az úrvacsora kenyérében és borában.

Ma, újkényér ünnepén se feledjük, hogy Isten a mi ajándékozó vendéglátónk.

Bár mi dolgoztunk, szántottunk-vetettünk-arattunk, a növekedést, a vetőmag-kalászkényér csodáját Isten áldása által tapasztalhattuk meg ez évben is. Ha nincs ez az áldás, akkor hiábavaló minden ügyeskedésünk és fáradozásunk.

Azért vagyunk ma itt Isten házában, mert felismertük ezt és hálát akarunk adni Istenünknek: De vajon miért csak ennyien érezzük ennek szükségességét? Hol vannak azok, akiknek helyei üresen árválkodnak? Azért könyörögjünk, hogy mind többen és többen tudják meglátni az idei újkényérben Isten áldása eredményét és tudjanak köszönetet mondani érte.

Az alapigében szereplő vendég figyelmét nem a Jézus és a farizeusok közötti viszály köti le. Emellett azonban azt is megfigyelhetjük, hogy érdeklődését még csak a terített asztal, a feltálatl ételek, a kötelező farizeusi illemszabályok sem ragadják meg. Neki nem az asztalozás a fontos. Az ételek nem vonják el figyelmét a vendéglátó Istenről.

Mit tesz hát? Kire figyel?

Az Úrra néz, és vallást tesz róla, továbbá örvend, hogy Krisztus vele van!

Gazdag volt az idei aratás? Vagy szegényes? Fehér a kenyérünk vagy kevésbé az? Sok fogás kerül asztalunkra vagy egyre kevesebb? Mind nagyobb erőfeszítésbe kerül megteríteni az asztalt? – Kérdések, melyek mindannyiunkat foglalkoztatnak, sokszor éppenséggel keserítenek. Ne engedjük azonban, hogy életünk központjába kerüljenek ezek az aggodalmaskodó érzések. Ne engedjük, hogy ezek a dolgok figyelmünket elfordítsák a velünk egy asztalnál ülő Krisztusról. Ő gondot visel! Ő megsegít bennünket! Nehéz pillanatokban bátorítson bennünket az Ige szava: „Minden gondotokat őreá vessétek, néki gondja van reátok!”

Krisztus közelében az ember élete, felfogása, világszemlélete megváltozik – nemesedik. Amint Igénkből kiderül, a boldogság fogalma nemcsak a földön eltöltött kellemes pillanatok összegzésére tekint. Nem merül ki abban, hanem felismeri ennek betetőzését, az igazi boldogságot, mely a hervadhatatlan koszorú, mely az Isten országa jutalmának az elnyerése. Nem a földi örömök és kellemes dolgok ellen szól ezzel, egyszerűen csak nem engedi azt, hogy ezek Isten országa valóságát és fontosságát kitoröljék életünkéből.

A mai ünnepnek sem szabad kimerülnie csak a kenyérré vagy mondjuk így, a földi javakra való figyellel és az azokért való hálaadással. Érezzük ennek szerepét életünkben, de lelki szemünkkel továbbtekintünk a messiási vacsorára, melyet Isten országában terít meg az Úr az öt félök számára. Ide mindnyájan hivatalosak vagyunk, mert ez nem érdem vagy társadalmi pozíció alapján lesz osztályrészünk, hanem Krisztus érettünk való áldozatáért lehet a miénk.

Nem azért hangzik el ez az Ige, mert a megszólaló férfi annyira kedveli az étkezést, hogy erről még Isten országában sem szeretne lemondani. Nem erről van szó! Hisz ismerjük az Igét: „Az Isten országa nem evés, nem ivás, hanem igazság, béke és Szentlélek által való öröm” (Róm 14,17). Ez jelenti a boldogságot Isten országában, de itt a földön is. Az Úr már itt adja a javakat és ezáltal készít a mennyei örökségre. Ne utasítsuk el Istennek ezt az ajándékát, hanem igaz életünkkel törekedjünk arra, hogy ne csak meghívottai, hanem részesei is lehessünk Isten országának.

Fogadjuk hálásan Isten nagy ajándékát, az új kenyeret. De fogadjuk kétszeres hálával a mennyei kenyeret, Jézus Krisztust, aki által azon boldogság részeseivé válhatunk, melyet az Isten országa jutalma jelent a mi számunkra.

Ezért mondjunk most köszönetet. Ámen.

Éhség és szomjúság! (Délutánra)

Alapige: Ámos 8,11
Bibliaviasítás: Lukács 12,15-21

I.

Újkenyér ünnepén, ha arra kérne valaki bennünket, hogy a földi dolgokból állítsunk fel egy fontossági értékrendet, bizonyára ebben az értékrendben előkelő helyet foglalna el a mindennapi kenyér. A mindennapi előteremtése az emberiség történelmében mindig áldozathozatalt követelt. A külső dolgok mögött láthatatlan dolgok sokasága kíséri a mindennapi előteremtését. Korunkban is egyike a legégetőbb kérdéseknek, hogy miként teremthető elő a szükséges kenyér.

Ez a kérdés nemcsak az idősebbek kérdése, akik életük során sokszor éltek kenyérszükében, hanem másoknak is. A fiatalabb generációk sokasága úgy nőtt fel, hogy megtanulták azt, hogy a kenyérért sokszor félnapokat kell sorbaállniuk. Ma is egyre több elszegényedett embert látunk magunk körül, akik a tegnap még nem, de holnap már koldulni kényszerülnek. Az idősebbek a mainál feketébb napokra is emlékeznek. Egyházi irattárunkat lapozgatva az egyik jegyzőkönyvben azt találtam feljegyezve, hogy a kenyérhiány miatt nem volt adományozó, aki az úrasztalára kenyeret ajánlott volna fel. Ezért nem búzalisztból sült kenyérral terítették meg az úrasztalát, hanem kukoricalisztből készült kenyérral. Voltak és lehet, hogy még lesznek ilyen szomorú idők.

Felolvasott igeversünk egy ilyen, a mai korunkhoz hasonló élethelyzetet tár elénk. A kettészakadt ország északi felében, Izraelben II. Jeroboám uralkodása alatt az ország gazdaságilag egy addig nem ismert „aranykort” élt meg. A szomszédos ellenséges hatalmak meggyengültek. AsszírIA hanyatlásban lévő hatalma nem jelentett többé veszélyt. SzírIA állandó háborúskodásai miatt meggyengült. Külsőleg az országot nem fenyegeti veszély. A nép egyik rétege meggazdagszik, de nem igazságos úton. Hamis súllyal mérve az árut, becsapják embertársaikat, nyomorgatják a szegényt, az erősebb joga érvényesül. Mindenütt csalás és dözsölés látható. Mindennaposak a dáridók. Kísérteties a hasonlóság a mai állapot és az Ámos korabeli élethelyzet között.

II.

Ilyen élethelyzetben nem lehet igaz, hívó életről beszélni. A vallás külsőséggé válik. Ugyanezeket a jeleket fedezhetjük fel magunk körül is. Nem csak ott, de itt is alig várják az emberek, hogy elteljenek az ünnepek, hogy adni és venni lehessen, hogy hamis mértékkel másokat megrövidíthessenek. Sokszor kiált fel a lelkünk: Meddig lesz ez így? Miért engedi meg ezt Isten? Vajon nincs neki mindezekről tudomása? De van, és semmi nem kerül el az ő figyelmét! Ő kész a cselekvésre. De előbb Isten szívére akar beszélni népének, hogy visszafordítsa őket a pusztulás útjáról. Ezért küldi el népéhez Ámos prófétát. Népének lelkiismeretét szeretné felébreszteni. Ez az egyszerű pásztorember, aki nem járt prófétaiskolába, Isten Lelkétől indítva súlyos ítéletről prófétál, mely ott lebeg népe élete felett. Csak idő kérdése, mikor fog mindez beteljesedni.

Istennek fáj, hogy népe életében olyan lelkület lett úrrá, mely lassan felőrli a lélek tisztaságát. Mai világunk összevisszaságában a mi életünk felett is gyülekeznek a sötét

fellegek. Izraelt, ha nem tér meg, elkerülhetetlenül utoléri tetteinek a büntetése. Minden, amit vetett, beérett. Jön az aratás. Amit vet az ember, azt aratja is!

Talán mi, akik ezeket hallgatjuk, azt kérdezzük: mi közünk nekünk mindehhez? Ez Izraelt érinti csupán. Lehet, sokan közülünk becsületes, igaz és tiszta szívű embereknek gondolják magukat. Lehet, hogy külsőleg minden bennünket igazol, de nézzünk most befelé. Nézzünk abba a tükörbe, melybe sokszor nem kívánunk belenézni. Mindjárt meglátjuk, hogy nekünk is van, honnan visszatérnünk. Mindannyiunk életében van olyan kultuszi hely, mint Bétel, Gilgál, Samária vagy Dán, ahol a zsidók a hamis isteneknek áldoztak. A hamisság a Sátán egyik legjobban álcázott fegyvere. Isten ezt a kétkulacsos-ságot leleplezi népe életében, de ezt szeretné leleplezni a te életedben is. A megújulás érdekében Isten szeretné látni népe életében és a te életedben a teljes szakítást a hamissággal és a teljes odafordulást az ő kegyelméhez.

Akkor Izraelnek le kellett rombolnia pogány szentélyeit. Keresd meg te is, testvérem, Isten segítségével mindazt, ami téged Istentől elfordít és kérd rájuk Isten bocsánatát, hogy így megtisztuljon a szíved, a lelked, a hited. Csak így lehetünk használhatók Isten kezében!

III.

Isten nem csak kilátásba helyezi a büntetést, hanem megmondja, ez mivel fog jární. Az ünnepük gyászra fordul, ünnepi énekük gyászénekké, ami tulajdonképpen azt jelenti, közeledik mindennek a vége. A vég itt nem a teljes megsemmisülést jelenti, hanem ebből nő majd ki a sarj, a maradék. A testi kenyér elfogy. A szorongatott helyzetben nem testi éhséget, hanem lelki éhséget támaszt az Úr. Igénk erről az eljövendő éhségről és szomjúságról beszél. Az Ige, a vigasztaló szó szükséges. Az kell hogy erősítsen és bátorítson. De nem lesz, mert elvétetik. Az ifjak keresik, de nem találják, és elepednek. A szomjúság a legkínzóbb érzés, különösen ha az ember nem lát módot enyhítésére. A lélek hiába keres, hiába kutat az Ige után, mert nincs! A testi szomjúság elviselhetőbb, mint a lelki szomjúság. Ezért nem lát az ember kiutat. Ezért érzi azt, hogy itt a vég. Isten örök kegyelme szerint mégis minden végben van egy kezdet. Egy új kezdet! Amikor a szántóvető ember elveti a magot, az a földbe kerülve elhal. Számára itt a vég. De ebben a végben benne van a csíra, az új élet, a gyümölcs.

Jézus Krisztus halálakor sokan azt gondolták, számukra itt a vég. Valójában az a rettenetes vég lett egy új üdvtörténeti korszak kezdete.

Az Ige hiába szólt. Ámos hiába prófétált kemény szavakkal. A nép gögös és kemény szívű maradt. Utoljára be is következett, amit Isten megígért: a vég. Hiába keresték az Igét az ifjak a négy égtáj felé, nem találták meg! Krisztus hívása hangzik ma is és figyelmeztet, hogy a földi kenyérmél van fontosabb dolog is. A fontosabb kenyér az Ige. A történelem szomorú tapasztalata azt mutatja, hogy a látható kenyér sokak számára fontosabb, mint ez a láthatatlan kenyér. Isten világosan szól, amikor az odafelvalók keresésére ösztönöz bennünket. Ma is, az aratás ünnepén, amikor az ember örömmel tekint a learatott gabonára és az ebből készült új kenyérre, mely itt van a megterített asztalon, mindenki hálát kell hogy adjon Istennek a gondviselésért. Most a hálaadásunk szóljon ne csak a testi kenyérért, mely megszáradhat vagy megpenészedhet, de szóljon az örökkévaló Igéért is! Ne feledjük Jézus szavait, aki ezt mondta: „Én vagyok az életnek kenyere, aki hozzám jő, semmiképpen meg nem éhezik, mert az Istennek kenyere, amely a mennyből száll alá, életet ad a világnak” (Jn 6,33–35). Ámen.

Gyülekezeti énekiskola

Berkesi Sándor
Debrecen

Az Úr bír ez egész földdel (24. zsoltár)

Isten tiszteletére hív a mindenség

Bourgeois L., Lyon, 1547

1. Az Úr bír ez e - gész föld del
És min - den ben ne é lők kel;
Ő vé a föld - nek ke - rek - sé ge,
Mít a ten - ge ren é pí tett,
Fo lyó vi - zek - kel kö rül vett,
Mely ben meg - lát - szik böl - cse sé ge.

2. Ki mégyen fel a szent helyre, az Úrnak ő szent hegyére? És vajon kitől tiszteltetik? Akinek tiszta ő szíve, És ártatlan az ő keze, Aki hamisan nem esküszik.

3. Ezt az Úr megáldja szépen, És az idvezítő Isten Adja igazságát önéki. Az pedig a boldog nemzet, Mely, nézve az ő szent színét, Jákóbnak Istenét keresi.

4. Ti szent kapuk, kinyíljatok, Fejeteket feltartsátok: E dicső király hadd térjen be! Micsoda dicső király ez? A seregek Istene ez, Nagy ennek hadi erőssége.

5. Ti kapuk, emelkedjete, Fejeteket felvessétek, Hogy e király belétek térjen! Kicsoda e nagy királyság? Ez a Zebaoth uraság! Mely nagy az ő dicsőségében!

Marot K., 1496–1544

Dallamunkra összesen négy zsoltárszöveg énekelhető. A zenetörténetben gyakori jelenség, hogy egy dallam más szöveggel, más szituációban többféle karaktert hordoz. Ehhez hasonló karakterváltásra a zenetörténet remekművei között is találunk jellegzetes példát. Az „*Ó, Krisztusfő, te zúzott*” kezdetű korál, amely Bach passióiban játszik fontos szerepet, egyszersmind a *Karácsonyi oratórium*nak is zárókoráldallama. A 24. zsoltár kozmikus gondolataival, utolsó két versszakának adventi aktualitásával az Isten tiszteletére hív. Énekléséhez mérsékelt tempó, ünnepélyes, ritmizált karakter szükséges.

A 62. zsoltárszöveg a hűséges, gyermeki bizodalom Istenre való rácsodálkozása. Kifejezően megszólaltatni halkán, sima, nyugodt lépegetéssel lehet. Istenről, a világ alkotójáról, szabadításunk kösziklájáról szól a 95. zsoltár. A 111. zsoltár pedig lírai hálaének mindazokért a lelki és testi áldásokért, amelyeket Urunktól kaptunk. E két utolsót lendületes, örvendező tónussal énekeljük, énekeltecsük.

A dallam hatsoros, szimmetrikus elrendezésű. A kétszer három sor egy-egy kupolát rajzol, amelyeknek középső sorai képviselik a dallamív csúcspontjait. Így a második és az ötödik sorokat emeljük ki intenzívebb megformálással. A hangterjedelem megengedi, hogy egy hanggal magasabban énekeljük, hogy fényesebben, erőteljesebben zendülhesen énekes imádságunk.

Gyülekezeti énekes gyakorlatunkban nem eléggé elterjedt a zsoltárok használata ünnepeinken. Eleink gyakrabban éltek evvel a gazdagító lehetőséggel. Az említett zsoltárok közül gyakran szólaltak meg adventben, karácsonykor, virágvasárnap.

A Genezáret partján

Dietrich Bonhoeffer
(1906–1945)

A hallgatás szolgálata

A lelkipásztorok gyakran azt gondolják, ha más emberekkel vannak együtt, az ő feladatuk az, hogy valami rendkívülit mondjanak a jelenlévőknek, s egyben ez az ő egyedüli feladatuk. Elfelejtik, hogy az odafigyelés és meghallgatás nagyobb szolgálat lehet, mint a beszélés. Sok ember vágyik egy olyan fülre, amely kész őt meghallgatni. De az ilyen kereső emberek gyakran a keresztyének között sem találják rá az ilyen fülre, mert a felelős keresztyén emberek is inkább beszélnek ott, ahol figyelmesen hallgatniuk kellene. Aki nem képes meghallgatni a testvérét, az arra sem alkalmas, hogy Isten üzenetét meghallja, mert az ilyen ember Isten előtt is csak beszél és beszél. Itt kezdődik el a lelki élet halála, és végül csak a szószátyárkodás és a kenetteljes leereszkedés marad, amely kegyes szavakba fullad.

Aki nem képes hosszan és türelmesen hallgatni, az menetrendszerűen mindig mellébeszél és ezt végül maga sem veszi észre. Aki azt gondolja, hogy az ő ideje túl drága, hogy azt hallgatással töltsse, annak sohasem lesz igazán ideje Isten és embertársai számára. Egész lényét örökösen csak a saját jól csengő szavai és saját nagyszerűnek vélt tervei fogják lefoglalni. A testvéri lelkigondozást lényegében az választja el a prédikációtól, hogy itt a szó szent szolgálatához társul a hallgatás szent szolgálata.

Fordította Jenei Tamás

Alkalmi prédikációk

Ifjúsági bibliaóra

Fazekas Zsolt

Lehetnek-e barátaim a szüleim?

I. rész

Alapige: Efézus 6,1–4

Minden ifjúnak kérdése, tekintheti-e barátainak a szüleit. Minden szülőnek kérdése, hogy kialakulhat-e baráti kapcsolat közte és gyermeke között. A szülő-gyermek sajátos társasviszonyt lehet-e egyáltalán a barátság kategóriájába sorolni? A gyermeket gyermeki mivoltából kiemelni szándékozó liberális irányzatok hirdetik, hogy igenis, a gyermek akár barátjának is tekintheti szüleit, a szülő pedig viselkedjék úgy, hogy gyermeke barátságát kiérdemlje. Érezzük, hogy mennyire visszás állapotot szülne, ha valóban így lehetne jogaiba helyezni a gyermeket és így próbálnánk rendezni minden kor nagy problémáját: a generációs konfliktust.

Amikor ifjúsági bibliaórán beszélünk a szülő-gyermek, illetve gyermek-szülő viszonyról, akkor a sokféle szociológiai és lélektani vagy akár jogi megközelítés és előírás mellett természetesen megvizsgáljuk az egyetlen igaz tekintélynek, Istennek az előírásait, tanácsait. Akár a magunk életéről, akár a másokéről, akár a korosztályon belüli barátságról vagy szülő-gyermek sajátos viszonyáról legyen szó, mi tudjuk, hogy a különböző helyzetek és a társas viszony nem a véletlen műve, hanem jól meghatározott helye és viszonyulása van minden élőknek, amely Isten akaratából származik. Ha Isten gyermekké tett, akkor Istennek a gyermek számára előírt rendelkezéseit kell ismernem. Ha Isten szülővé tesz, akkor azt kell megtudnom és tennem, amit Isten a szülőktől elvár. Ezért a Szentírás segítségével próbáljuk megtalálni a választ kérdésünkre: lehet-e barátom a szülőm? E mostani alkalommal azt nézzük meg: mi Isten rendelkezése a gyermek számára? A következő alkalommal pedig arra figyeljünk, hogy mit vár el Isten a szülőktől.

1. Isten akarata egyértelmű: „Ti gyermekek, szót fogadjatok a ti szüleiteknek”, vagyis: ti gyermekek, legyetek mindig engedelmesek. Ez a gyermeknek a szülő iránti alapviszonya. Egy hívő pszichológus írta, hogy a gyermeknek Jézushoz való személyes kapcsolata egyenes arányban nő azzal az engedelmisséggel, amit ő szülei iránt tanúsít.

Feladat: a fiatalok indokolják meg ennek a megállapításnak az igazságát!

2. A gyermek lázadása (amely természetéből adódik) a szülői tekintély kipróbálása. Minden gyermek szeretne bizonyosságot nyerni arról, hogy szüleinek a tekintélye szilárd, döntésükben és tetteikben pedig következetesek.

Feladat: elevenítsenek fel olyan eseteket, amikor a szülői tekintély ellen lázadtak. Magyarazzák lázadásuk motívumát.

3. A gyermek engedelmissége nem a szülői akarat vagy parancs helyességének, jogosságának a függvénye. A gyermeknek akkor is engedelmeskednie kell, amikor a szülőknél látszólag nincs igazuk. A gyermek boldogabb és alkalmazkodóbb lesz, ha még a helytelen parancsot is végrehajtja – mert Isten rendje szerint él, az összhangot és tökéletességet mélyebben megérti. A gyermek nem azért felelős, hogy szüleinek a döntését mérlegelje és értékelje (szülei is emberek, akik tévedhetnek). A döntés és a felelősség a szülőké, a gyermek pedig csak az engedelmisséggel felelős.

Feladat: hozzanak fel olyan bibliai példákat, amelyek a feltétlen engedelmességről szólnak. Párhuzamba állítható-e az Isten iránti és a szülők iránti feltétlen engedelmeség?

4. A gyermek értse meg, hogy szüleinek a tekintélye nem tökéletességükből ered, még csak nem is abból, hogy a gyermek elismeri-e tekintélyüket, vagy sem. Minden igazi tekintély (így a szülőké is Istenben nyer értelmet). A szülők tekintélye Istentől függ, aki őket tiszteletreméltó személyekként gyermekeik fölé rendelte. A szülők tekintélye nem sajátjuk, hanem Isten adta azt, hogy ezáltal is megmutassa hatalmát.

Feladat: magyarázzák a következő kijelentéseket: tekintéllyel senki sem ruházhatja fel önmagát; aki megtanulja az engedelmeséget, a lelki élet alaptörvényét tanulja meg; Isten tekintélyét gyakran az ember tekintélyén keresztül tapasztaljuk meg.

(Folytatjuk)

Nőszövetségi bibliaóra

Visky János

Kolozsvár-Bulgáriatelep

Lídia

Alapige: Apostolok Cselekedetei 16,9–15

A felolvasott igerész arról számol be, miként tört be az evangélium az első század közepe táján Európába.

Pál apostol második missziói útja során indul el Kis-Ázsia északi partjaira, és ott bizonyos ponton nem ereszti őket a Lélek tovább. Éjjeli látomásában Pál megérti, hogy most az evangéliumot sürgősen át kell vinnie Európába. Így kerül sor arra, hogy Pál munkatársaival, Silással, Timóteussal és Lukáccsal együtt, áthajózzék Kis-Ázsiából Európába és elérkezzék a Földközi-tenger partjához közel fekvő Filippi városába.

Filippi akkor római kolónia volt. Bizonyos előjogokkal rendelkezett. Kevés zsidó is élt ebben a városban. Ez a kevés zsidó minden szombaton összegyűlt egy folyóvíz mellett, a szabad ég alatt, mert még nem volt zsinagógájuk.

Íme, ezek azok a körülmények, amelyek között az evangélium hódító útja elindul Ázsián át Európa felé. Amikor megnyílik Filippi városa az evangélium előtt, megnyílik Európa kapuja Krisztus előtt.

Filippi városának a neve az egyik korábbi uralkodónak a nevéből származik, Fülöp királytól, aki apja volt Macedón Nagy Sándornak, a híres hadvezérnek. Van ebben a dologban valami mélyebb jelképszerű üzenet, hogy Macedóniából hangzik át a hívás a Kis-Ázsia partjain tanácstalanul álló Pál apostol felé: „Jöjj át hozzánk, és légy segítségül nekünk.”

Macedónia ugyanis bő 300 évvel e hívás előtt erős hatalom volt. Macedón Nagy Sándor innen indult el hódító útjára. Szinte az egész Keletet lábai alá kényszeríti, hogy aztán ez a nagy hódító egy hirtelen betegség által fiatalon meghaljon. Ez a Macedónia fogalmazza most meg egy férfiú által a nagy kívánságot: jöjj és légy segítségül nekünk!

A jelképszerű ebben az, hogy a legerősebb, a leghősiesebb férfiak is egyszer el kell hogy jussanak annak felismerésére, hogy segítségre szorulnak. A legerősebb nemzet is egyszer rá kell döbbenjen arra, hogy Krisztus támasza és segítsége nélkül nem elég erősek. A legnagyobb hódítók is előbb-utóbb rá kell hogy döbbenjenek arra, hogy az ő

életük meg kell hogy hódoljon egy nálunk erősebb hódító szeretet, Jézus Krisztus előtt. Így kényszerül most térdre Macedónia Jézus Krisztus hódító szeretete előtt.

A macedón férfi szájából hangzik: segítségre van szükségünk! Kérdés, hogy ez a segítség miben áll. Milyen segítségre volt szüksége az első századbeli Európának? Annak az Európának, amelyik a pogányságban égett. Annak az Európának, amelyiknek nagy részét a római birodalom vascszimája taposta. Annak az Európának, amelyik a római birodalom nagyszerű szervezésében sok-sok előnyt is élvezhetett, de ugyanakkor a pogányság erkölcstelensége folytán rengeteg lelki hátrányt is szenvedett. Különös: az első század második felében Európa megfogalmazza, mire van neki szüksége. Arra a hódító evangéliumra, amit Pál apostol, Silás, Timóteus és az orvos Lukács által küld el Jézus Európába. Hogy majd Európából induljon el a misszió vissza Ázsia felé, a szegény Afrika felé és olyan kontinensek felé, ahol még nem ismerték Krisztus szeretetének megtartó erejét. Aztán a XX. század végére elérkeztünk oda, hogy most ismét a modern pogányságba süllyedt, erkölcsiségében megfogyatkozó, értékvesztett Európa kiáltja Ázsia felé: jöjj és légy segítségül nekünk!

A világmiszió hatalmas munkamezején különös dolgoknak vagyunk a tanúi. Annak, hogy most Ázsiából, a lángoló hitű keresztyén gyülekezetekből, Koreából és máshonnan indulnak missziós csoportok Európa felé. Megtanulnak magyarul is akár, hogy Budapesten, a forgalmas pályaudvarok táján utcamissziót végezzenek a züllött magyar társadalom fiataljai körében, azok között, akiknek egész életstílusa, mélybe süllyedt állapota, üresen kongó lelke azt kiáltja a világ felé: légy segítségül nekünk!

Igen, jelentkezik a lelki válságnak sokféle tünete, és ezek együttesen kiáltják Krisztus felé: Jöjj segítségül nekünk! Akkor Macedóniából hangzott át ez a kiáltás Kis-Ázsia felé, Pál apostolék felé, Krisztus felé, hogy elinduljon ez a misszió Pálék által és a segítségre szorultak szomjúsága találkozzék a Krisztus mentő szeretetével.

Hogyan érkezik meg ez a segítség? Különös módon: Pál látomásában egy macedón férfit lát. A macedón férfi hívja Krisztus segítségét. Amikor elindulnak, egy asszonycsoporttal találkoznak. Íme, férfiak és asszonyok miként vannak benne együtt a Krisztus missziós tervében. Különös: a férfiú ismeri fel és fogalmazza meg a szükségletet, amikor pedig érkezik a segítség, ennek a segítségnek az elfogadása először az asszonyok körében válik valósággá.

Miért van ez így? – kérdezhetnénk. Van ebben valami különös abból, hogy mit jelent a férfi lelki beállítottsága és mit jelent a nő lelki beállítottsága? Mit jelent a férfiúi éleslátás és mit jelent a női szív fogékonyasága? Mit jelent a férfias bátor megvallása a szükségállapotnak? Mit jelent mégis a férfi vonalán a gyakori okoskodás és az ezáltal történő késlekedés az evangélium iránti fogékonyaságban, és mit jelent az azonnali nyitottság és készség a fogékonyabb beállítottságú női lélek világában? Mégis mindkettőre szükség van, mindkettő ötvöződik akkor, amikor Jézus Krisztus evangéliuma elindul a maga hódító útjára.

Ezért, kedves férfitestvérem, sohase érezd magad hátrányban, ha talán a feleséged fogékonyabb az evangéliumra és hamarabb csatlakozik a Krisztus hívásához.

De kedves asszonytestvérem, sohase érezd magad előnyben a te fogékonyaságod miatt a te férjeddal szemben, mert íme, a felismeréstől a befogadásig olyan utak-módok vannak, amelyeknek gyakorlásában, kibontakozásában mégis helye van mindkettőtök pozitív értékeinek. Így juthat el a ti közös éltetek a családon belül arra a nagyon kívánatos állapotra, amiről olvasunk itt mindjárt a Lídia és családja esetében.

Azt olvassuk ugyanis, hogy amikor megérkeztek Pál apostolék Filippibe, akkor kimentek egy szombat napon a városon kívül, egy folyóvíz mellé, ahol az imádkozás szokott lenni. Ott leülnek és beszélgetnek az egybegyűlt asszonyokkal. Milyen egyszerűen indul Krisztus különleges evangéliuma Európa felé, egy kontinens meghódítására. Ami-

kor ez a nagyszerű isteni segítség négy bátor lelkű férfi által elérkezik Európa földjére, akkor valami nagyon egyszerű, szinte gyermeketeg dolog történik: egy folyóvíz mellett, a szombat napi nyugalom csendjében néhány asszony összegyűlve imádkozik. Íme, ez a talaja a Krisztus hatalmas hódító evangéliumának Európa földjén, azon a legelső európai ponton, ahol elhullatja Krisztus az új élet magvait ezen a kontinensen. Nincs agyonszervezett konferencia gyönyörű konferenciatermekkel, meghívókkal és egyebekkel, még zsinagóga sincs. Egyszerűen Isten szabad ege alatt, egy folyóvíz melletti árnyas helyen ülnek le imádkozni néhányan a zsidó asszonyok közül.

Köztük van egy Lídia nevű asszony is. Róla a Szentírás több utalásából úgy következtetik ki a Biblia kutatói, hogy nem is volt zsidó asszony. Tiatirából, egy görög hangzású városból való, feltehetőleg görög pogány volt, aki érdekes módon itt Filippi városában már a zsidókkal együtt imádkozott. – Volt már példa arra, hogy egy pogány felismerte az ő pogány istenvilágának a szegénységét s egyben a választott népnek lelki többletét, gazdagságát és az egy élő, igaz Isten közelében lévő áldásforrás jelentőségét, és ezért csatlakozott a zsidókhoz.

Volt erre példa az Ószövetségben is, van erre példa az Újszövetségben is. Egyszer görögök jöttek az apostolokhoz, keresték Krisztust, látni akarták őt. Majd később olvassuk, hogy jött az etiópiai pogány, fekete bőrű afrikai pénzügyminiszter, és a zsidók jeruzsálemi templomában kereste az élő Istent. Lídia is egy ilyen kereső ember volt, aki a maga Isten népe közé való vágyódásával, a maga többre való törekvésével azt fejezi ki, hogy neki nem elég a pogány istenvilág sokféle ferde tanítása, ő keresi az Isten népe körében a megtartó Igét. Noha kereskedő, noha ő pogány származású, mégis szombat napon, nem zsidó létére is ott van a zsidók közt, és tartja a zsidók szombatját, a zsidó nyugalomnapot. Nem kereskedik, nem ad-vesz, bezárja bíboráros üzletét, és nem törődik azzal, hogy egy nap haszon kiesik, hanem igyekszik részt venni az imaközösségben. Ez az első figyelemreméltó mozzanat az ő életében. A második pedig, amikor ebben a zsidó módon berendezkedett imaköri csendességben az evangélium hírvivői szólni kezdenek a Krisztus megtartó szeretetéről, akkor ő figyelmesen hallgatta azt, amit Pál apostol mondott Jézus Krisztus szabadító evangéliumáról. Ez a második pont a megtérés felé: a figyelmes ráhallgatás arra, amit az Úr mond. Amikor aztán odairányul nemcsak a fül, hanem a szív is arra, amit Isten mond, akkor történik még valami. Azt olvassuk, hogy az Úr megnyitotta Lídia szívét. Íme, hogyan halad lépésről lépésre ez a fogékony lelkű asszony a Krisztus megtartó szeretetének teljes befogadásáig. S így egy nyitott szívű és engedelmesre kész asszony révén megnyílik Európa kapuja az evangélium előtt.

Eddig sok minden előtt nyílt meg Macedónia kapuja. Volt ott szó hősiességről, hódító tervekről, volt ott szó világot maga alá kényszerítő Nagy Sándor-i elképzelésekről. Most megfordul a helyzet, és jön valami Nagy Sándor-inál is nagyobb hódító szándék. De nem gyilkos, nem népeket kiirtó, hanem életet hozó és népeket megtartó krisztusi szándék.

Vajon ezen a vasárnapon, ebben a templomban megnyílik-e a te családi életed kapuja? De nem mindegy, hogy mi előtt nyílik meg. Megnyílik-e a füled, a szíved, hogy figyelmesen hallgassad azt, amit Jézus Krisztus a te megtartatásod felől elhatározott? Istennek terve van veled! Isten közli a tervét minden emberrel. Kérdés: mi előtt nyílik meg a te szíved kapuja?

Lídia neve nagyon gazdag jelentésű, nagyon szép bibliai név. Elsősorban azt jelenti: Istentől született. De jelenti azt is, hogy a születés városa, ugyanis volt egy Lüdia nevű város is ott Európa földközi-tengeri partján. Aztán jelenti azt is: lehajlás, meghajlás. Benne van ebben az, hogy aki lehajlik, meghajlik a Krisztus hódító szeretete előtt, az a születés helyévé válik, abban új élet fakad, abban megszületik az Isten testté lett szeretete.

Mit olvasunk itt Lídiának a családjával kapcsolatban? Amikor Lídia megkeresztelkedett, háznépével együtt keresztelkedett meg. Mert amikor az asszonyi szív érzékenysége, nyitottsága rögtön befogadja a tiszta, megtartó evangéliumot, nem a ferde tanításokat, nem a tévtanításokat, nem a szektás jelenségeket, hanem a Krisztus egészséges józan megtartó életenergiáját, akkor ott csoda történik: rögtön mozdul az ő háza népe is. Ebben benne van a férj és benne vannak a gyermekek is. Ó, milyen nagy áldás, amikor megmozdul az érzékenyebb fél a családon belül, amikor megnyílik az érzékenyebbik szív Krisztus szeretete felé, s amikor ebből a Krisztus felé való megnyilatkozásból áldások zuhataga kerül be a háznép körébe. Biztos, hogy felfigyel az erősebb lábakon álló férfiú is, felfigyelnek a gyermekek is, és így lesz az egész háznép egybefogva Krisztus megtartó szeretete által.

Íme, ebben az egész háznépet magába záró krisztusi megváltásban elhangzik egy még erőteljesebb szándék kifejezése.

Azt mondja itt Lídia: ha az Úr hívének ítéltetek engem, jertek az én házamhoz és maradjatok ott, és unszolta őket. Mint ahogy unszolták az emmausi tanítványok a továbbmennni szándékozó Jézust, amikor beesteledett és azt mondták: immár este van, ne menj tovább, jött be hozzánk, maradj velünk. Mert nő a homály, mert a pogányság, a modern hitetlenség sötétsége nő körülöttünk, ezért nekünk sem lehet más kérésünk, csak az, ami az emmausi tanítványoké volt, ami a Lídiáé volt: jöjj be hozzánk.

Unszold őt, szinte kényszerítsd őt bejönni, mint ahogy kényszerítette Jákób a Jabbók folyó partján azt az ismeretlen férfiút, mikor belékapaszkodott a már sánta Jákób: nem engedlek el, amíg meg nem áldsz engem. Ne engedd tovább az Urat, amíg meg nem áld téged, amíg ki nem teljesedik benned az ő megmentő nagy szándéka.

Figyeljünk csak tovább: amikor ez az unszolás, ez a szeretetből fakadó egészséges kényszerítés történik, akkor ott maradt Pál apostol munkatársaival együtt. Ha tovább olvassuk ezt a 16. fejezetet, kiderül, hogy Filippi városának is milyen áldást jelent az, hogy egy asszony a szeretet indításából kényszeríti a Krisztus evangéliumának hordozóit arra, hogy maradjanak az ő házában, az ő városában. Mert kiderül: van ott egy jövendőmondás lelkétől megkötözött leányka, aki az utcán kiabál az apostol után és munkatársai után. Ki kell üznie Krisztus lelke által a jövendőmondás lelkét. Aztán kiderül: ott van a zsidók gonosz ellenállása az evangéliummal szemben. Ez a gonosz ellenállás meg kell hogy törjön akkor, amikor Pál apostol a zsidók szemé láttára kényszerül elszenvedni a megvesszőtetést az evangéliumért, sőt a bebörtönzést is. De akkor éjjel felhangzik az Istent dicsőítő ének ezeknek a foglyoknak az ajkán a börtön sötét mélyén. Megrendül a föld, megrendülnek a börtönfalak, és megrendül a börtönőr pogány lelke. Felfakad benne a nagy kérdés: Uraim, mit kell nekem cselekednem, hogy üdvözlöljek? Íme, kiderül, nem véletlenül fogalmazódott meg a macedóniai férfi ajkán: jöjj és légy segítségül nekünk! Íme, hol vannak a segítségre szoruló férfiak! Az a börtönőr is egy ilyen férfi, akiről úgy tűnik, hogy szabad ember. Őrzi a foglyokat, és közben az általa őrzött foglyok szabadabbak az Isten dicsőítésére, mint ő, a szabad börtönőr. De most már ő is szabad emberré lett, hozzá is elérkezett ez a segítség. Ez nem csak a Lídia háznépét és nem csak Filippi városát éri el, hanem majd hömpölyög tovább ez a segítségáradat: Thesszalonikába, Athénba, Görögország fővárosába. Aztán majd a harmadik missziói út, a Római út után elérkezik egészen a birodalom szívébe, a császár palotájába is, hogy aztán széthintessék az evangélium sok-sok szikrája egész Európában.

Íme, nekünk is erre a segítségre van szükségünk. Nem holmi kétes emberi segítségre, nem holmi bizonytalan politikai segítségre, hanem első helyen nekünk erre a segítségre van szükségünk. Erre, amit Krisztus Pálék útján elküldött Európába és majd elküldött tovább az évszázadokon át, a reformátorokon, a gályarabokon, hithőseinken át nekünk is, és el akar küldeni általunk másokhoz is, hogy így ez a megtartó krisztusi segítség valóban tudjon kibontakozni közöttünk és mi ennek az áldásnak a mindennapos élvezőivé lehessünk. Ámen.

Esketési prédikáció

Bányai László
Bukarest II.

Veletek vagyok

Alapige: Máté 28,20b

Ünneplő gyülekezet! Kedves ifjú pár! Ma elindultok egy olyan úton, amelyről többé nincs visszatérés. Ezen új utatokra szeretnék rámutatni, amely magában foglalja mindazon áldott ígéretek, amelyeket eddig hallottatok születeiktől, és amelyeket elméletben ismertek, de az élet gyakorlatában viszont nem. Az élet küzdelmekkel, de ugyanakkor boldogsággal teljes kapui nyílnak meg előttetek. Ezeket a kapukon kell áthaladnotok, és ezeket a küzdelmeket kell kiállnotok.

Ti, akik úgy jöttetek ide, mint két különálló személy, úgy fogtok innen távozni, mint összetartó életet, mint egy test, egy lélek; és reméljük, hogy mint egy szív és egy akarat. Egy olyan életegységben távoztok, amelyben minden közös: a tövises és virágok egyaránt. Közös sors: közös örömök, közös bánatok, közös vigaszra találások. Két élet egyé lett, mely közös a síron innen és a síron túl. Két élet egy jövővel: boldogságban és szenvedésben, munkában és pihenésben, a hitben és szeretetben, a földi és mennyei életben.

Krisztus legyen családi életetekben az első! Vele kezdjétek ezen új utakat. Ezért semmitől se féljétek, mert ő veletek lesz éltetek minden napján. Ő a Fundamentum, akire építhettek. Egyedül csak reá és senki másra. Miért? Mert ő veletek van minden napon. Ő megmarad. Ha életünk minden terhét mi magunk akarnánk hordozni, akkor összerokkadnánk alatta. Az apostol int mindnyájunkat: Minden gondotokat öreá vessétek, mert néki gondja van reátok. Ez az új utatok öröme. Ő, a hatalmas, a mindenható Harmadik mellétek szegődik.

Istenre tekintetek, Jézus Krisztusra nézzetek, aki veletek van minden napon a világ végezetéig. Mi most, akik itt Isten színe előtt együtt vagyunk, azért is imádkozunk, hogy Isten úgy védelmezze és áldja meg házasságotokat, hogy erről a fontos tanításról soha meg ne feledkeztek.

Jézus családi életetek ura akar lenni. Ne múljék el egyetlen nap sem, hogy vele ne találkozzatok, Igéje és Szentlelke által ne vele töltsétek a napot. Ha vele vagytok, akkor az előttetek levő idő a vele töltött idő lehet. Ő és egyedül csak ő tud titeket megőrizni, megszabadítani a rátok leselkedő gonosztól. Mert a Sátán, mint „ordító oroszlán”, a családi életet is szét akarja zúzni. Ó, hányan és hányan, akik nem voltak felfegyverkezve a „Lélek fegyverzetével”, a gonosz rabságába, a Sátán csapdájába estek. A családi élet szép harcát egyedül csak Jézus Krisztus oldalán tudjuk győzelmesen megvívni.

Ha mindent elvesztenétek, ő akkor is megmarad! Ha minden reménységetek elhervadna, ő, mint utolsó reménység, megmarad. Mert a mi reménységünk nem emberekben van, hanem abban az örökké élő Jézus Krisztusban, aki ígérete szerint minden napon velünk van, a világ végezetéig. Ezt hirdetjük nektek, erről teszünk vallást számotokra.

Jézus Krisztusra van szükségetek, mert ő az a harmadik személy, aki utat mutat, világot szolgál. Az ő támogatásával és segítségével megláthatjátok és megragadhatjátok az egymás felé kölcsönösen kinyújtott segítő kezet, hogy azt többé el ne engedjétek soha: sem egészségben, sem betegségben, sem boldog, sem boldogtalan állapotokban, egyikőtök vagy másikótök haláláig. Így teljes életetekben hűséges gondviselői lehettek egymásnak.

Házasságotok eljövendő örömei és bánatai, megpróbáltatásai és gondjai között jó tudnotok, hogy Jézus Krisztus ígéretéi mind „igazak és ámenek”. Az ő beszéde soha el nem múlik. Jézus mindig és minden körülmények között veletek van. Az ő áldásában akar részesíteni benneteket, hogy így ezer és tízezer ajándékával meggazdagíthassa páros életek esztendeit. Legyen és maradjon az Úrnak ezen szeretete rajtatok, hogy önéki szolgálhassatok páros életek minden napján.

Mindig Krisztusé lesz az utolsó szó, ezért ne féljete. Ha nem is tudhatjátok, hogy mit hoz a jövő, biztatok: Krisztus veletek lesz. És ha majd egykor elszólít titeket az élők sorából, még akkor is tudnotok kell, hogy ő veletek lesz, akkor is, amikor a halál küszöbét átlépetek. Veletek lesz még az ő országában is, hisz ő mondta: „Elmegyek, hogy helyet készítek néktek... hogy ahol én vagyok, ti is ott legyetek.”

Életünkben és halálunkban a Jézus Krisztus tulajdonai vagyunk. Így mind földi életünkben, mind az örökkévalóságban vele leszünk. Mi mindnyájan eltévednénk földi utunk labirintusában, ha az igazi Megváltó ne fogná a mi kezünket és naponta ne esedezne bűneinkért a mi mennyei Atyánk színe előtt. Egy szívvel és egy lélekkel fogadjátok el Jézus Krisztus ezen közbenjárását, hogy ő tartsa meg és oltalmazza életeket, hogy a házasságban egymásban elfogadhassátok Isten ajándékát.

Isten a teremtéskor azért alkotta férfiúvá és asszonnyá az embert, hogy egymásnak segítőtársai legyenek. A Szentlélek a szeretet láncával kössön össze most benneteket, hogy egyé lehessetek mindhalálig: az egyre mélyülő szeretet hűségében, a mindennapi munka örömeiben, a gyermekáldás váradalmában és fogadásában, a család békességének védelmében, a hit-remény-szeretet erejében és a Szentháromság egy, örök, igaz Isten neve imádásában.

Őrizzétek és ápoljátok a házasság szent örömet. A házasság szent öröme növekedjen és gyarapodjon naponta szívetekben. Ha néha halvány és erőtlen lesz házasságotok öröme, hadd legyen megújuló erőforrások Jézus Krisztus, aki veletek lesz szüntelen.

Ebben a megújuló reménységben kérjük most Isten áldását, hogy szent Fia, a mi Urunk Jézus Krisztus ígérete szerint, legyen mindig veletek és mindannyiunkkal! Ámen.

Temetési prédikáció

Szekeres István
Sepsiszentgyörgy

„Kezed reám nehezült”

Alapige: Zsoltárok 38,3b.22–23

I.

A János evangéliuma 1,18-ban ezt olvassuk: „Istent soha senki nem látta.” Ez a kijelentés akkor is így van, ha valamivel később a Jn 14,9-ben, a Fileppel való beszélgetésben Jézus ezt mondja: „Aki engem látott, látta az Atyát.” Tehát Jézus Krisztus Isten legtökéletesebb kiábrázolója. De Istent ember a maga teljes dicsőségében nem láthatja, mert ember ezt a teljes isteni dicsőséget földi viszonyok között el nem viselheti. Ezt bizonyítja Mózes imája és Isten válasza, amelyet a 2Móz 33,18–20-ban így olvasunk: „Mondá Mózes: Kérlek, mutasd meg nékem a te dicsőségedet. És mondá az Úr: Megteszem, hogy az én dicsőségem a te orcád előtt menjen el... orcámat azonban, mondá, nem láthatod; mert nem láthat engem ember élvén.” Noha így van, Isten kegyelmessége, hogy

a Szentírásban úgy jelentette ki magát, hogy emberi tulajdonságokkal ruházta fel magát: Isten arca, szeme, füle, keze, lába, szíve stb.

A felolvasott szent Ige első gondolatköre Isten kijelentett emberi tulajdonságai közül kezéről beszél. Isten keze kétféleképpen jelentkezik életünkben: úgy, mint simogató kéz és mint ránk nehezedő kéz. Így jelentkezett elhunyt atyánkfia életében is.

A simogató kéz 83 évvel ezelőtt jelent meg azáltal, hogy Isten megadta életét. Ez a teremtő tett bizonyára akkor örömet jelentett a szülőknek, nagyszülőknek, rokonoknak s mindazoknak, akik szerették e gyermeket. Amikor elkövetkezett a gyermekkor az az időszak, hogy felismerje az élet jelentőségét, már ő maga is örült az életnek általában s a saját életének még inkább. Amikor elérte az ifjúkort, gyönyörködött annak szépségében, az ifjúkor álmaiban. Álma, vágya beteljesedni látszott, amikor családot alapított s orgonásípszerűen megjelent a kilenc gyermek. A szorgalmas, munkás emberek újra meg újra átéltek az anyagi előrehaladás örömet és embertársaik megbecsülését. Isten kezének simogatója, áldása volt mindez életében.

II.

Sajnos az emberi életnek nem csak napfényes oldala van, hanem árnyoldala is. A felolvasott szent Ige ezt ezzel a képpel fejezi ki: Ránehezedő kéz. Ez a ránehezedő kéz elhunyt atyánkfia életében elég korán jelentkezett. Hároméves korában elveszítette édesanyját. Olyan kicsi korban következett be ez a tragikus halál, amikor csak egy évvel korábban kezdte mondani a világ legszebb szavát: „édesanyám”. Évekkel később elveszítette édesapját is. Következésképpen sokszor feltört belőle a zokogás: Nincsen édesanyám, nincsen édesapám! Azt, hogy mit jelent ez az állapot, mi csak sejtjük, de azok, akik átéltek hasonló tragédiát, tudják! Már férjezett korában, később az özvegyiségben meg kellett állania nyolc koporsó mellett, amelyekben gyermekei nyugodtak. Öt gyermeke kicsi korában halt meg, egy a fronton úgy, hogy nem tudhatta, mikor és hol halt meg. Ennek a fiúnak özvegyen maradt élettársa s árván két gyermeke. 41 éves korában meghalt az életben maradtak közül a kisebbik fiú is, szintén családot hagyva maga után. A ránehezedő kéz sújtása folytatódott. Elveszítette férjét is, s következett a 37 évi özvegyiség, az öregkori gyengeség és a betegség.

III.

Ebben az állapotban, amikor olyan sokan fellázadnak s magát az Úr Istent teszik felelőssé a sok halálért, asszonytestvérünk elcsendesedett és imádkozott. Azt, hogy mi lehetett a szó szerinti imája, nem tudjuk, de lehetett egyező a zsoltáriró imájával: „Ne hagyj el, Uram, Istenem, ne távolodjál el tőlem! Siess segítségemre, ó, Uram, én szabadítóm!” – Milyen tartalmat hordoz magában ez az ima? Először az özvegyiség, a magáramaradottság, az egyre öregedő és egyre gyengülő, sokat szenvedett asszony gondolatai, érzései jutnak kifejezésre. Röviden talán így összegezhetnénk ezeket a gondolatokat és érzéseket. Sorra elhagytak szüleim, minek következtében árvaságra jutottam. Elhagyott kilenc gyermekem, férjem is. Nem önként, hanem a te kikutathatatlan végzésed szerint. Ebben a helyzetben csak egyet tehetek: ügyelő, védő, gondviselő kegyelmed alá helyezem magam, hiszen te vagy életem Ura, te vagy az én teremtő, gondviselő, megváltó Istenem. A második kérés tartalma ez: Kiestem szeretteim közösségéből, amely minden gyermeknek, élettársnak és édesanyának nélkülözhetetlen közössége. Hagyd, hogy életem hátralevő időszakában közösségedben maradhassak. A külső jelek arra engednek következtetni, hogy ez a kérése be is teljesedett.

Az ima harmadik része két csodálatosan szép gondolatot juttat kifejezésre. Egyik: Uram, nem bírom már tovább a próbát, siess segítségemre! Itt hosszú lehetett a kérések sora: az árvaságban, az özvegyiségben, az itthon meghalt gyermekei koporsója és sírja mellett, a hadszíntéren vagy fogságban meghalt fiú gyászában, az öregkorban, a gyengeségben, a betegségben, a gazdaságilag változó körülmények között, a mindennapi kenyér megszerzésének fokozódó gondjában. Az imának utolsó részében a szabadító Istenhez könyörög. Ahhoz az Istenhez könyörög, aki szabadulást tud hozni a földi viszontagságok között. Ez nem csak hiú reménység a hívő keresztyén ember életében, hanem Isten ígéreteinek elfogadása és megtapasztalása. Ezt a gondolatot a 1Pt 5,7-ben így olvassuk: „Minden gondotokat öreá vessétek, mert néki gondja van reátok.”

A végső szabadítás a Jézus Krisztusban valósul meg, akiben azért lett testté Isten, hogy megszabadítson az egy életen át összegyűlt bűneinktől, s a halálból átvigyen az ő országába, ahol megszűnik minden fájdalom, szenvedés, halál és gyász. Helyét felváltja egy olyan életforma, amelyet „szem nem látott, fül nem hallott és embernek szíve meg se gondolt” (1Kor 2,9). Ebben a reménységben búcsúzzatok a megpróbáltatások sorozatában példát mutató drága szeretetektől. Amen.

Madoccai Miklós

Vigyázat! Baleseti gócpont!

Nemcsak a közlekedésben vannak olyan kiemelten veszélyes pontok, amelyek fokozott óvatosságot követelnek, hanem a hit útján is.

Különösen is veszélyeztetni hitünket, ha mást mond a szánk és mást mutat életünk. A vizet prédikáló és bort ivó pap nevetséges figurája nem csak az egyházra hoz szégyent. Ebbe a kettőségbe maga is tönkremegy. Ez persze nem csak a papokra igaz. A szó és a tett ellentmondása néha látványos. Ilyenkor mondják a hátunk mögött: Ez beszél szeretetről, amikor még a szomszédaival is haragban van?! Ez beszél hitről, pedig tele van aggodalommal és keserű panasszal?! Ha ez az ellentmondás rejtve is maradna az emberek előtt, akkor is balesetveszélyt jelent. Így totálkárossá lehet a hitünk.

Egy másik veszélyforrás, ha a terheket másokkal akarjuk hordoztatni, de mi magunk nem vagyunk hajlandók segíteni. Néhány példa: Az öregekről gondoskodjék az egészségügy; az iskola nevelje a gyerekeket; az egyház végezze sikeresen a missziót; a beosztott oldja meg a rábízott feladatot, de segítségre senki se számíton! A terhek ilyen átruházása nemcsak társadalmi síkon divatos, hanem az ún. magánszférában is. Általános cél, hogy az ember tehermentesíteni igyekszik magát. Segítségre ritkán kerül sor. Indoklásnak elégnek tűnik a cinikus kérdés: S nekem ki segít?! Igaz, lehet így is élni, sőt sikereket is lehet elérni. De erre az útra Jézus kitette a „Behajtani tilos!” táblát. Álljunk meg, forduljunk vissza idejében!

Veszély rejlik abban is, ha legfőbb célunk emberek tetszését, elismerését elnyerni, s magunk számára lehetőleg az első helyet biztosítani. Munkahelyemen az én véleményem legyen irányító! Baráti társaságban én legyek a központ! Panaszaimat senki ne akarja túllícitálni! Természetesen a családban is enyém legyen az utolsó szó, és közben az első helyzetetnek kijáró elismerést is learathassam! Nem az a fontos tehát, hogy mit mond Isten, hanem hogy miként vélekednek mások. Csakhogy az elvárások és vélemények igen különbözőek és változóak. Ez állandó szerepjátásra kényszerít, ami nehéz és fáradságos. De az első helyért az ember sok mindenre képes. Pedig az első hely Istené! Itt a „szabálytalan előzés” valóban életveszélyes.

Vigyázzunk hát a veszélyes pontokon, hogy elérhessük hitünk célját, lelkünk üdvösségét.

(A *Biztassátok egymást!* c. kőtetből.)

A lapot alapította: D. Dr. Csiha Kálmán és Nagy László

Főszerkesztő: Jenei Tamás

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

Kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza

Készült a Református Egyház Misztótfalusi Kis Miklós

Sajtóközpontjának nyomdájában

Felelős vezető: Tonk István

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Olvasószerkesztő: Hatházy Ferenc

Számítógépes szedés, tördelés: Nagy Andrea

ISSN 0254-4458